

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo -

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./ŠTEVILKA 29

CELOVEC, DNE 16. JULIJA 1964

CENA 2.- ŠILINGA

Dr. Vinko Zwitter 60-letnik



Dne 19. julija dopolni naš profesor Dr. Vinko Zwitter 60. leto svojega mnogostransko obdaranega in darovanega življenja. Vsako izmed teh šest desetletij se nam predločuje v izrazito svojskem liku, to tudi že, ko naštejemo le v obliki kazala glavne biografske podatke in dogodke.

SEST DESETLETIJ

Prvo desetletje 1904 - 1914 zajame otroško dobo. Rodi se v gorjanski fari Matije Majerja Ziljskega, krstijo ga na ime najznamenitejšega španskega mučenca diakona sv. Vincencija, ki ga vesoljna Cerkev prazniško počaščuje 22. januarja. Oče mu je Zahomčan Abujev Tinja, v tu- in inozemstvu izučen mlekarnar in sirar, mati pa iz Janšiceve hiše na Ziljskem Brdu. V družini raste in se razvija z bratom Zdravkom - poznejšim doktorjem državnih ved -, s sestrama Milo in Marico (pozneje kot šolske sestre Avgusta in Terezija imenovane). Po preselitvi družine v šentjakovski „Narodni dom“, kjer vrši oče poleg mlekarske tudi še gostilniško obrt, vstopi kot ljudskošolec v Ražunovo „Narodno šolo“ vodeno po slovenskih šolskih sestrah.

V desetletju 1914 - 1924, ki ga obsenčajo gorje in strahote prve svetovne vojske in razburjajo dogajanja okoli koroškega plebiscita, gre skozi srednjo šolo v Celovcu, vmes v Kranju, ki jo zaključijo z maturjo v Celovcu.

V obdobju 1924 - 1934 obiskuje in absolvirira - v tem času tudi kot „aktivist“ kluba slovenskih koroških akademikov - visoko trgovsko šolo na Dunaju z državno diplomjo, ki ji pozneje doda še akademsko stopnjo doktorja. Po letu 1930 ga srečamo na poti v vsestransko usmerjenem delu s slovanstvom. Urejuje in piše politični tednik „Koroški Slovenec“, reorganizira in vodi centralo Prosvetne zveze, sodeluje v slov. političnem in gospodarskem društvu, vodi skromno obnovljeni „Dijaški dom“ bratov Ehrlich v sodalitetni hiši v Ahaceljevi ulici, sklene 11. julija 1933 z domačim slovenskim dekletom, Wölflavo Trezo z Lobjnika, zakonsko zvezo, iz katere se porodijo štiri dekleta (Milica, Janja, Majka, Ivanka) in dva fanta (Zdravko in Janko).

V desetletju 1934 - 1944 do zasedbe Avstrije po Hitlerju se razmahne njegovo delo v na kazanih smereh v bogato setev in žetev, ki jo pa izbruh vojske z Jugoslavijo popolnoma zatire in uniči. Sledi zapor in izgnanstvo (za vojaško službo je - k sreči - „wehr-unwürdig“), družina išče in najde zatočišče pri tudi izgnanem župniku Matjevu Nagele na Zammelsbergu.

V desetletju 1944 - 1954, po zlomu in razpadu „tretjega Rajha“ mora naš jubilar s svojimi prijatelji začeti graditi nove fundamente za novo dobo že v jutru „atomske dobe“. Poleg bremena nove službe kot profesor narodnega gospodarstva in učitelj slovenščine na trgovski šoli oz. akademiji poleg rastoče skrbi za družino in dom, je mero-dajno vprežen in udeležen pri ustvarjanju novih versko-prosvetnih, političnih in socialno gospodarskih narodnih ustanov kot odbornik celovške slov. posojilnice, Mohorjeve družbe, kot večletni urednik „Vere in doma“, kot osrednji vodja „Kmečke gospodarske zveze“, tajnik Narodnega sveta, kot sodruidnik (pogosto uvodničar) pri listu „Naš tednik“, pri slovenskih radijskih oddajah, kot voditelj domačega farnega odbora in član osrednjega škofijskega odbora Katoliške akcije.

Srečanje mladine iz Trsta, Gorice in Koroške

Naša mladina gradi most za združeno Evropo

Ze leta sem goji slovenska dijaška mladina iz Trsta, Gorice in Koroške prijateljske stike med seboj, ki jih utrjuje na letnih sestankih in taborih. Pred dvema letoma je bila naša koroška in tržaška mladina gost goriškega Slovenskega katoliškega akademškega društva. Letos pa je bila gostitelj in prireditelj 2. tabora zamejske mladine Koroška dijaška zveza. Sodelovala sta Slovenski kulturni klub iz Trsta in akademsko društvo iz Gorice.

Sporod se je začel s sprejemom gostov iz Trsta in Gorice v Mohorjevi hiši. Zastopnik KDZ je pozdravil goste in jim izročil rože. Po kosilu, ki je bilo pripravljeno za en del v Mohorjevi hiši, za drugi v dijaškem domu na Velikovski cesti, se je kolona štiri-rih avtobusov s primorskimi in koroškimi študenti odpeljala pod varstvom policije - iz Celovca mimo Velikovca proti Kazazam do elektrarne, kjer je čakal inženir-vodič, ki je razlagal eni skupini v nemščini, drugo skupino pa je vodil skozi hidrocentralo prof. Franc David. Ta obisk elektrarne in ogled notranjih prostorov je bil zelo zanimiv, kajti večina dijakov še ni imela kdaj možnosti, da si ogleda tako od blizu naprave v elektrarni.

Kres pri Božjem grobu

V Šmihelu, v kraljestvu starodavnega našega kralja Matjaža, smo bili prijazno sprejeti. Kmalu se je po veliki dvorani pri Šer-cerju razlegal veseli smeh mladine iz Koroške, iz Trsta in iz Gorice. Po večerji pa je šla k Božjemu grobu. Najprej smo se pri petih litanijah zbrali v starodavni baročni cerkvi, ki kot stroga znanivka božja že od daleč pozdravlja vasice in mesto po Pod-juni. Nato pa je iz pripravljene grmade švi-gal v mogočnih plamenih ogenj proti več-ernemu nebu in v srcih mladine prižgal navdušeno čustvo za tolikokrat teptane in vendar še žive ideale. Sledile so skupne pesmi, sledile so tudi prijetne viže naših „Veselih študentov“.

„Most naj bomo od človeka do človeka“

To, kar so vsi, ki so bili navzoči, čutili, pa je izpovedal visokošolec Erik Prunč v svojem govoru „Rast v osebnost in narodna

Zadnje desetletje 1954 - 1964 je izpolnjeno z razmeroma mirnim, ustaljenim, pa vedno neu-mornim delom za družino, šolo in narod, včasih že ovirano in oteženo po najavljajočem se bole-hanju in popuščanju telesnih energij.

„MATI, DOMOVINA, BOG!“

To mu je od mladosti sem trojni, troedini ideal njegovega dela in trpljenja v nakazanem zunanjem življenjskem okviru. Ljuba in draga mu je rodna mati, ki mu je bila odvzeta po mrzli roki pre-rane smrti, pa tudi druga mati s Tešnje. Ljuba in draga mu je mati zemlja, ki mu je v skrom-nih mejah dana v posest pri Miklavcu, ki nudi družini, sedaj že v treh generacijah, nekoliko miru in svežega zraka po vrvežu mestnega dela in hrupa. Ljuba in draga mu je mati v narod rastoča in se razvijajoča, njena govorica in pesem, njena posebnost v noši, šegi in navadi, njena borba in obramba za obstoj in nadaljnjo rast.

Ljuba in draga mu je mati Cerkev, ki ji je hvaležen za prerod v božje otroštvo, za moč in hrano duše v besedi in kruhu, za njeno posre-dovanje milosti v duhovni bedi in nemoči ter za blagoslov za dom in rod. Hvaležno ji služi, kolikor zamore v laiškem diakonatu in apostolatu.

Domovina, ljuba in draga mu je preko „mi-lega kraja“ na Tešnji „venec treh dolin“. Pri Zilji mu je tekla zibelka, v Rožu je preživel otroška, mlada leta, tja se zateka, kadar in kolikor le

zavest“. Analiziral je težnje nacionalistič-nega devetnajstega stoletja in jih prikazal v današnjem času kot anahronizem, za ka-terim stremijo le še tisti, katerim je bila za-branjena rast v pravo osebnost. „Nihče se ne more več zapreti v samega sebe in živeti za svoje interese, želje in nazore. Bližina so-seda nas izziva, nas sili v vedno nove du-hovne, kulturne in svetovnonazorne kon-frontacije in v nova srečanja. V tem času nič nimajo iskati slepa mrznja in fanatizem in laž - sadovi hermetičnega nacionalizma... Važna nam je iz osebnosti vzrasla narodna zavest - samo v zvezi z moralnimi vred-notami rasti v osebnost ima danes narodna zavest še smisel in vrednost - zdravi, odpr-ti nacionalizem, ki ve za svoje meje, ki se zaveda, da lahko obstaja samo v zvezi zdru-gimi zgodovinskimi, duhovnimi, kulturnimi, gospodarskimi in umetniškimi vrednotami. Zaradi tega smo veseli, da kot pripadniki manjšine kot posredovavci živimo ob meji dveh velikih kulturnih krogov, da smo po-klicani, da zidamo široke ceste in mostove srečanja, medsebojnega spoznavanja in medsebojnega spoštovanja. Iz tega vidika gledano se spremenijo manjšine in njih pro-blemi iz tropov nacionalne mrznje v nosiv-ce in posredovavce duhovnih in kulturnih dobrin, v prvobornike nove Evrope!“ Ka-ko dolgo bo še trajalo, da bodo taki nazori postali vsakdanji kruh tudi tistih ljudi, ki so vabili na romanje h Krnskemu gradu? Koliko več strpnosti in politične zrelosti, skratka, koliko več človečnosti je pokazala v teh dneh naša mladina, kakor ljudje, ki živijo v mrtvih idealih neizbežno in za ve-dno pretekle preteklosti!

Med veselimi, plesi in ob zvokih naših lepih slovenskih pesmi je plamen postajal manjši, a gorel je in bo gorel naprej v mla-dih srcih.

Je to pot v združeno Evropo?

V nedeljo zjutraj, ko smo se zbirali za ro-manje k Materi božji v Gospo sveto, je bi-lo naše prvo srečanje, s tu in tam kar na debelo posejanimi letaki. Njih vsebina sodi ostro tiste, ki so njih tisk in razdelitev po-vzročili. Je to akcija sramotne nekulture, kakor smo jo doživljali za časa Hitlerjeve

more. Iz Podjune si izbral življenjsko družico, lju-bečo in skrbno ženo, gospodinjjo in mater. Vse te doline je preromal od fare do fare, od občine do ob-čine gnan po mnogostranskih interesih v delu za ljubljeno domače ljudstvo.

BOG mu je vrednota nad vsemi vrednotami, „vse v vsem in v vseh“. Svojo knjigo „Kaj naj vemo o modernem gospodarstvu“ tako zaključuje: „Življenje je več kot jed in pijača in gospodarstvu sta nadrejeni kultura in vera. Oko hrepeni po le-poti, uho po harmoniji, srce po ljubezni, razum po resnici, duša po Bogu. V kulturnem in verskem življenju se šele začenja pravi človek, ki se razli-kuje od vsega snovnega sveta in telesnega življenja rastlinstva in živalstva po svojem duhu in svoji duši.“

Dragi jubilar, Doktor zwitter vinko, bodi za-hvaljen in ostani nam ohranjen za ta svoj trikratno „DRO!“ kot buditelj mladih in zaspanih, kot učitelj podeželske, kmečke in meščanske mla-dine, kot pisatelj navdušene in navdušujoče lepe materine besede v naših domačih listih. Naj se v vsej polnosti v Tvojem življenju uresniči ob-ljuba iz Kristusove pridige na gori, ki jo strnjeno navajava v „Bratovi besedi“ zaključujoči „Dnevnik duhovnega življenja“ sestre Marice: „Blagor ubo-gim in krotkim, žalostnim in žejnim pravice, usmilje-nim in čistim, mirnim in preganjanim. Veselijo naj se in radujejo, kajti njihovo plačilo je veliko v nebesih.“

f. l.

strahovlade še in še. Če bi vladali ti krogi, potem bi se nanovo uresničilo to, kar zah-teva en letak: „Tschusch raus!“ Drugi le-tak pa mlati nam in tudi nemškimi sodeže-lanom zadosti znane fraze:

„Eine kleine Minderheit in Kärnten sucht immer Streit!

Hände weg von Kärnten!

Laßt Kärnten in Frieden!

Kärntner sei wachsam!

An diesem Ort gilt deutsches Wort!

Pustite Kärnten pri miru!“

Ob teh dejstvih je vsak komentar odveč!

Romanje h Gospe Sveti

Približno ob devetih smo se odpeljali v posebni poštini avtobusih proti Gospe Sveti. Spremljala nas pa je cela policijska eskorta. Posebno zastražena je bila cesta tam, kjer se odcepi stranska cesta na Krn-ski grad. Cesta je bila tu in tam onesnaže-na z bedastimi napisi. Pripravljeni pa so bili tudi papirčki z zgoraj omenjeno vsebi-no ter ob strani ceste bombe, ki so razvi-jale močen dim in smrad. Niti med mašo nestrpeži niso dali miru, oskrunili so sveto zemljo okoli cerkve na zgoraj omenjeni način. Najbrž so sodili po svojih somišlje-nikih in mislih, da je tudi naše romanje po-litična demonstracija.

Mašo je daroval preč. g. msgr. dr. Janko Hornböck. Zanimivo je, da bi bilo naše ro-manje po izjavi ordinariata prepovedano, če bi prišlo po maši do proslave pri Voj-vodskem prestolu.

Vojvodski prestol - simbol evropske kulture

Žurnalisti ter zastopniki filma in televi-zije so nas začudeno gledali, ko smo se v miru, a ravnotako zastraženi kakor ob pri-hodu vračali v Celovec. K vojvodskem pre-stolu nismo smeli ne mi ne oni, saj sta bili obe prireditvi, ta Koroške dijaške zveze in prireditve nacionalne mrznje „Kärntner Heimatdiensta“ v zadnjih dneh od varnost-ne direkcije prepovedani. Policija je že zju-traj dala odstraniti vence, ki so bili ponoči demonstrativno deponirani pred prestolom. Ravno v tistih trenutkih so se vračale tudi kolone avtomobilov od Krnskega gradu, in čutili smo vsi to, kar je C. F. Peturnig po-udaril v svoji oddaji v ponedeljek: „In die-sem Augenblick war der Gedanke an ein vereintes Europa tot... Eine historische Chance für Europa blieb in Kärnten unge-nutzt.“ Heimatdienst je v dneh poprej z ar-gumenti, ki jih trezno misleč človek ne mo-re jemati resno, odklonil skupno proslavo s Koroško dijaško zvezo. Vojvodski prestol je naravnost predestiniran za proslavo v evropskem duhu, tako je poudaril Peturnig. „Das Zollfeld ist historischer europäischer Boden; nirgendwo in Europa könnte diese Einheit besser gezeigt werden als auf dem Zollfeld.“ Od združene, mirne in proste Evrope pa smo danes leta 1964 bolj oddalje-ni kakor leta 1414, ko je bil ustoličen Er-nest Zelezni.

Po kosilu v dijaških celovških domovih pa smo se kmalu zbrali v veliki dvorani Delavske zbornice v zelo lepem številu in se v glavni prireditvi spomnili tega za nas Slovence tako važnega zgodovinskega do-godka.

Večer nas je še enkrat združil v prijet-ni domači družabnosti.

Razmišljanja ob dogodkih okoli proslave

Mislim, da se je vsak izmed udeležencev drugega zamejskega mladinskega tabora vr-nil domov z ogromnim notranjim boga-(Nadaljevanje na 4. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

ERHARD NA DANSKEM — POMPIDOU NA ŠVEDSKEM

V Kopenhagenu je bil pretekli teden na uradnem obisku zapadnonemški kancler Erhard, v Štokholmu pa francoski ministrski predsednik Pompidou.

Politični opazovalci menijo, da sta imela obiska Erharda in Pompidoua vsaj en skupni cilj: poskusiti premostiti prepeke med Evropo šestorice, ki ji pripadata obiskovalca in EFTA, katere članici sta Danska in Švedska.

Pri tem opozarjajo na krizo, v katero je trenutno zabredla evropska integracija. To krizo naj bi oba državnika skušala reševati z novimi iniciativami na širšem evropskem terenu.

Predstavniki francoske in švedske vlade so soglasni, da je treba nadaljevati prizadevanje za svobodnejše sodelovanje evropskih držav in izražajo prepričanje, da bi tesnejše sodelovanje v tem pogledu omogočilo tudi učinkovitejšo pomoč deželah v razvoju.

Skupno sporočilo ob zaključku uradnega obiska kanclerja Erharda v Kopenhagenu pa pravi, da je razdelitev Evrope na dve veliki trgovinski grupaciji velik gospodarski in politični problem. V zvezi z obiskom Erharda na Danskem sodijo, da je imel nemški kancler pred očmi problem evropske gospodarske integracije (povezovanje v celoto), ki je že ves čas aktualen. Erhard je obljubil Dancem, da lahko v svojih zahtevah po priključitvi k EGS (EWG), računajo na podporo Bonna in da je ZRN pripravljena dotlej obdržati gospodarske stike z Dansko, kljub omejitvam, ki jih vsiljuje EGS.

MALAVI, NOVA DRŽAVA SREDI AFRIKE

Malavi je ime Njase, pretekli teden neodvisne, po vrsti 35 države na afriškem zemljevidu.

Strme stene, nad 3000 m visoke ognjeniške gore Mlanje so veličastno ozadje slavlja ob razglasitvi neodvisnosti v Zombi, glavnem mestu, ki leži v jugovzhodnem delu Njase. Črna, rdeča in zelena barva — simboli afriške celine, za svobodo prelite krvi in vedno zelenega rastlinstva — sestavljajo zastavo Malavija, dežele med Rodezijo, Tanganjiko in Mozambikom, žarki vzhajajočega sonca na črnem polju pa pomenijo upanje in začetek svobode.

Na čelu Malave je 62-letni Hastings Banda. Mož, ki je šel skozi angleško politično šolo, se ni ustrašil pri proglatitvi neodvisnosti, omeniti težkoče, ki jih bo morala šele mlada država prebroditi. Množici je zaklical: „Neodvisnost pomeni, da bomo morali v bodočnosti še težje delati!“

ZDA, Velika Britanija in ZRN so že obljubili Malavi gospodarsko pomoč.

ROBERT KENNEDY LE KANDIDAT?

Spet je slišati govorice, da bi utegnil Robert Kennedy kandidirati za predsednika na demokratski volilni listi. Pravosodni minister Združenih držav Amerike je nedavno bolj določno govoril o takšni možnosti.

Dejal je, da so njegovo kandidaturo podprli vsi guvernerji člani demokratske stranke v severnih državah, pa tudi nekateri na jugu. Odločitev o svojem namestniku na kandidadni listi demokratske stranke bo predsednik Johnson objavil na strankini konvenciji sredi prihodnjega meseca.

NEMIRI V ALŽIRIJI

Alžirija ne pride do pravega miru. Sedanjí vladi Ben Belle se upirajo bivši njegovi pristaši, ki so se borili z ramo ob rami z njim proti Francozom.

Zato je na dan alžirske neodvisnosti predsednik Ben Bella objavil popoln prelom z bivšimi vojnimi sodelavci Ait Ahmedom, Boudiafom in Khiderom. Obsodil je nekdanje prijatelje, da so jih denarno podpirale francoske petrolejske družbe z namenom netiti protirevolucijo.

„Sedaj — je zaklical Ben Bella razjarjen na nekem zborovanju — bomo izdajalce pobesili. Kdor ubija bo ubit!“

Ze prej pa je Ben Bella dal zapreti še enega bivšega vojnega sodelavca in sicer Ferhata Abaso. Šestim članom centralnega komiteja narodnoosvobodilne fronte pa je vzel vse funkcije. Med njimi je tudi Mo-

hamed Chabani, ki je med osvobodilno borbo vodil operacije v Sahari proti Francozom. Slavni Chabanijev stan je v Biskri (oaza v Sahari), odkoder operira z več tisoč uporniki proti Ben Belli.

Vendar po zadnjih vesteh puntarji nimajo preveč sreče. Ben Bella jim je zadal težak udarec. Dal je zapreti bivšega predsednika začasne alžirske vlade Abderahama Faresa in bivšega trgovinskega ministra Mohameda Khobzija, ki ju je prav tako ožigosal za upornika. Skoro ob istem času se je posrečilo vladni vojski ujeti puntarskega polkovnika Chabanija.

ZGODOVINSKI DAN ZA ZDA

Pretekli teden je bil za Združene države Amerike pomemben. V trenutku, ko je predsednik ZDA Johnson podpisal zakon o državljanstvih pravicah, se je začela nova doba v zgodovini ZDA.

S tem zakonom imajo črnici in belci pred zakonom enake pravice.

. . . in pri nas v Avstriji

O USPEŠNOSTI OBISKA DR. KLAUSA V ŠVICI

sta mnenji obeh vladnih koalicijskih strank nekoliko deljeni. Kot smo že zadnjič na kratko poročali, je pretekli teden odšel zveznik kancler dr. Klaus na prvi uradni oz. prijateljski obisk v sosedno Švico, kjer ga je i vlada i ljudstvo zelo prijazno sprejelo. V njegovem spremstvu je bil tudi zunanji minister dr. Kreisky in državni tajnik v istem ministrstvu dr. Bobleter. Namen obiska je bil pogovoriti se o nadaljnji poglobitvi sodelovanja med obema državama na gospodarskem in kulturnem področju.

Glavna točka razgovorov so bile avstrijska nevtralnost in vprašanja gospodarske politike, zlasti še stališči Avstrije in Švice do Evropske gospodarske skupnosti (EWG) in do EFTA. Švicarski zastopniki vključ zelo prijateljsko potekajočim razgovorom posebno v začetku niso pokazali posebnega razumevanja za težavno stališče Avstrije v teh vprašanjih in so bila tozadevna pogajanja po poročilu Avstrijske časopisne agencije „trda, trezna in stvarna“. Avstrijska delegacija je morala švicarskim državljanom šele pojasniti, da je Avstrija zelo močno povezana s Skupnim evropskim trgov in da gospodarsko ni tako močna kot Švica ter prav zato smatra za potrebno pospešiti integracijo oziroma asociacijo z EWG.

Ker je zunanji minister že naslednji dan moral oditi na konferenco EFTA-držav v Edinburgh, sta kancler dr. Klaus in državni tajnik dr. Bobleter sama nadaljevala razgovore v Švici. Po poročilih iz teh krogov so bili ti nadaljnji razgovori uspešni, kajti kanclerju dr. Klausu se je posrečilo prepričati švicarske državnike o pravilnosti avstrijskega stališča glede poti k Evropskemu trgu oz. EWG. Po vesteh iz ostalih virov izgleda, da se je zunanje ministrstvo premalo potrudilo in ni Švice dovoljno informiralo o avstrijskem položaju oziroma stališču glede EWG in EFTA. V tej zvezi je bila na račun zunanjega ministrstva dr. Kreiskega izrečena precej ostra kritika, češ da je moral šele zvezni kancler pojasnjevati in utirati pot za boljši uspeh pogajanj. — Zelo zamenijo s strani Ljudske stranke socialistom tudi to, da v petek, ko se je zvezni kancler — šef vlade — vrnil z uradnega obiska na Dunaj, ni bil pri sprejemu navzoč noben socialistični vladni član, kar se do sedaj navadno ni zgodilo.

AVSTRIJA IN EFTA-DRŽAVE

Kot smo mimogrede že zgoraj omenili, je bilo pretekli teden dvodnevno zasedanje — 23. po vrstnem redu — ministrov EFTA-držav v Edinburghu v Angliji. Avstrijo sta zastopala zun. minister dr. Kreisky in trgovinski minister dr. Bock. Na zasedanju, ki mu je predsedoval britanski minister za trgovino in industrijo Heath, so takoj v začetku razpravljali o doseženih rezultatih integracije posameznih držav članic in o posledicah znižanja carin, stopivšega v veljavo 1. januarja t. l.

Vsi navzoči ministri so pokazali veliko razumevanje za posebni položaj Avstrije, ki se hoče bolj tesno nasloniti na Evropsko gospodarsko skupnost (EWG) oziroma na njen trg, ne da bi zato morala izstopiti iz EFTA-skupnosti. Vendar pa so konferenčni predsednik minister Heath in švedski

Vendar se bojijo, da bo prišlo zaradi tega v naslednjih mesecih do novih težkih rasnih spopadov.

Po zakonu je sedaj prepovedano zbrajanje črncem dostop na javne prireditve, zavode, kot so to: šole in univerze. Črnici in belci imajo enake pravice kot delodajalci in delojemalci.

Vsako diskriminacijo kakega črnca bodo takoj in bistveno strožje kaznovali, kot do sedaj, ker gre tu za kršitev obstoječega zakona. Sodnikom, ki bi črnce zavestno oškodovali ali se branili bele fanatike obsoditi, preti odstavitev. Policija je dolžna spoštovati zakon in braniti črno prebivalstvo pred nasiljem. Vojaštvo je lahko vsak čas poklicano, da nastopi, če bi bilo potrebno.

Novi zakon prepoveduje izrecno vsako diskriminacijo in ne dopušča tudi nobenih izmikanj.

Predsednik Johnson je imenoval bivšega guvernerja Floride Leroy Collinsa za vodjo kontrolnega odbora, katerega naloga je striktno izpolnjevanje zakona o državljanstvih pravicah. Ta nadzorni odbor je direktno podrejen predsedniku Združenih držav Amerike.

ter švicarski zastopnik hoteli bolj točno zvedeti stališče Avstrije: kako namerava izvesti to njeno asociacijo z EWG-državami. V nadaljnjih debatah pa se je minister Heath precej nepovoljno izrazil o odnosih med EWG in EFTA, češ da je del EWG-zastopnikov zavzel precej okorelo stališče do EFTA-držav; istega mnenja so bili tudi ostali udeleženci konference, na kateri je prevladovalo splošno mnenje, da je za EFTA trenutno nesmiselno, misliti na zblizanje obeh gospodarskih blokov. Potem ko je avstrijska delegacija precej natančno obrazilila dogovore Avstrije z EWG, je predsednik minister Heath izjavil: „S tem pojasnilom smo zelo zadovoljni.“

Avstrijska javnost že nestrpno pričakuje končno rešitev tega vprašanja, kajti v ta namen je bilo že nešteto potovanj, sej, konferenc itd. uradnih zastopnikov doma in v inozemstvu, a še ni videti kakega pozitivnega izida. Upajmo, da dosedanji veliki stroški ne bodo zastonj!

1. AVGUSTA: POVIŠANJE PLAČ

Med vlado in strokovnimi sindikati javnih nameščencev so bila že več mesecev v teku pogajanja za zvišanje plač. Sedaj je tudi parlament z zakonsko veljavo odobril to zvišanje, ki bo stopilo v veljavo 1. avgusta t. l. Vsak javni nameščenec bo od tega meseca prejel 4 odstotke več — najmanj pa 80 šil.; povišana je tudi tako imenovana „velika družinska doklada“ za 50.— šil.

NA „FRONTI“ KOALICIJE

obeh vladnih strank (OeVP in SPOe) je napetost sicer nekoliko popustila, ker se je posrečilo v območju podržavljenih podjetij deloma doseči sporazum glede njihove delne reorganizacije. Vodstvo Ljudske stranke trdi, da socialisti sistematično poizkušajo zastrupiti koalicijsko klimo z namenom, da bi pozornost javnosti odvrnili od pojavljajoče se notranje krize v Socialistični stranki. Pravtako pa trdijo socialisti, da je vodstvo Ljudske stranke neenotno, razcepljeno, kar ovira uspešno sodelovanje v koaliciji.

V zadnjem času povzroča avstrijskim politikom posebno mnogo skrbi in dviga mnogo prahu reforma volilne pravice oziroma zakona. O teh pogajanjih smo deloma poročali že pred tedni. Obe vladni stranki, Ljudska stranka kot tudi Socialistična, sta predložili že nekaj svojih osnutkov v razpravo. Pogajanja so se začela že lani proti koncu leta in se seje vrstijo ena za drugo — a do sedaj še brez vsakega pozitivnega zaključka. Socialisti trdijo, da sedanjí zakon o volitvah nudi Ljudski stranki nekatere neopravičene prednosti na škodo drugih strank. Tako je baje n. pr. OeVP pri državnoborskih volitvah l. 1953 in 1959 dobila sicer manj glasov kot socialisti, poslanski mandatov pa več.

Tozadevna pogajanja bi morala biti zaključena že 5. julija t. l., a smo zastonj čakali te razveseljive novice. Kajti naslednji dan je bila ponovna seja odbora za volilno reformo, na kateri so sklenili razširiti ta odbor od 6 na 8 članov „na najvišji ravni“: vsaka koalicijska stranka ima v njem 4 člane. Najbrž bomo še nekaj časa morali čakati, da bo prišlo do sporazuma.

Pa tudi ostali dve stranki, FPOe in KPOe, nista posebno zadovoljni z novimi

SLOVENC

doma in po svetu

Razkroj fevdalne agrarne strukture na Kranjskem

Slovenska matica v Ljubljani je izdala zajeto knjigo „Razkroj fevdalne agrarne strukture na Kranjskem“, ki jo je napisal Marijan Britovšek. Knjiga je izšla kot peti zvezek zbirke Razprave in eseji. Avtor je najprej pred časom napisal doktorsko disertacijo Srenjska zemljišča in služnostne pravice na Kranjskem. Pred tremi leti je to disertacijo branil pred komisijo univerzitetnih profesorjev Milka Kosa, Franca Zwitterja, Boga Grafenauerja in Svetozarja Ilešiča. Disertacijo je pozneje še nekoliko razširil in tako smo Slovenci dobili novo delo, ki je celo eno prvih historično znanstvenih del na Slovenskem s področja agrarne zgodovine. Knjigo bo s pridom vzel v roke tako zgodovinar

Ogromno ljudstva na Sveti gori

Goriška še ni dočakala takega slavlja v zadnjih desetletjih, kot je bilo 29. junija, ko je bilo tam mašniško posvečenje 7 bogoslovcev. Teden dni prej so vsi novomašniki iz Slovenije z njimi vred opravljali duhovne vaje. Na praznik pa je bilo mašniško posvečenje, ki ga je imel ljubljanski nadškof dr. Pogačnik ob asistenci apostolskega administratorja dr. Jenka. Nad 30 avtobusov je pripeljalo od blizu in daleč ogromno vernikov. Avtomobilov pa je bilo nepregledno morje, kaj šele ljudstva. Slovensko ljudstvo ve, kaj je bil duhovnik v njegovi zgodovini in kaj je duhovnik v njegovem življenju. kot geograf, agronom in sociolog.

Slovenska umetnost v Torontu

Lep kulturni večer so pripravili prijatelji slovenske umetnosti v četrtek, 28. maja ter z njim počastili razstavljalce moderne slovenske umetnosti v Torontu. Zbrali so se v razstavnih prostorih na 1557. Eglinton W. Udeležencev je bilo kar lepo število. Večer je začel s pozdravom in povečeval ostale govornike g. Vili Čekuta, č. g. Sodja iz New-Torontske slovenske župnije pa je govoril o stari in moderni slovenski umetnosti. Srčika njegovih misli je bila ideja, da naše umetnike vodi žepa po lepoti, prav tako pa tudi nas, ki si umetniška ustvarjanja ogledamo. Za njim je govoril in tolmačil moderna dela kipar prof. France Gorše, za njim pa še oba razstavljalca iz New Yorka gg. Vodlan in Zupančič. Vsi trije so tudi odgovarjali na stavljenja vprašanja.

Stari tuji mojstri na Slovenskem

Pred kratkim so dprli v Narodni galeriji v Ljubljani razstavo „Stari tuji slikarji na Slovenskem, II.“. Razstava, ki bo odprta vse poletje, je pravzaprav druga prireditev v ciklusu, ki bo prikazal ohranjena dela tujih slikarjev na vsem slovenskem ozemlju. Prva razstava del starih tujih mojstrov na našem ozemlju je obsegala območje Ljubljane.

Sedanja, druga po zaporedju, prikazuje ohranjenja dela s štajerskega in iz Prekmurja, tretja bo zajela Primorsko in četrti območje stare Kranjske.

Akademik Maks Samec — umrl

Slovensko znanost je zadel težak udarec. Umrl je profesor dr. Maks Samec, redni član akademije znanosti in umetnosti in dolgoletni upravnik kemičnega inštituta v Ljubljani.

Ime profesorja Samca je bilo v svetu široko znano. Sodeloval je na vrsti modernih kongresov. Bil je član uredništva važnih strokovnih listov v Sloveniji in po svetu, sekcijski predsednik mednarodnega društva za radiobiologijo, dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti itd.

Zbirka Slovenske Matice

Na slovenski knjižni trg je prišla redna zbirka Slovenske Matice. Sestavlja jo Zgodovina slovenskega slovstva V. izpod peresa Jožeta Mahniča, ki obravnava v njej obdobje moderne, Marijana Zadnikarja Znamenja na Slovenskem ter Juša Kozaka Pavlihova kronika.

osnutki. Ljudska stranka je zopet padla nekoliko „v nemilost“ pri FPO, katera ji očita, da niti ni dobila na vpogled njenega (OeVP) predloga o volilni reformi in da se OeVP ni držala dogovorjenih terminov, določenih za tozadevne razgovore med zastopniki FPOe in OeVP. Vodstvo Ljudske stranke je te trditve odločno zavrnilo kot neresnične in napačne. — Avstrijska komunistična stranka (KPOe) pa je zaprosila zveznega kanclerja dr. Kausa za sprejem njene deputacije v zadevi nameravane reforme volilne pravice, po kateri bi FPOe imela neupravičene in politično zelo nevarne prednosti, medtem ko so komunisti zopet oškodovani. Delegacija je bila ta teden sprejeta pri dr. Klausu v navzočnosti podkanclerja dr. Pittermanna.

Poletne igre v Brežah

„BENEŠKI TRGOVEC“

Neumorni breški igralci so poskrbeli letos za dvakratno presenečenje: pred tednom so se predstavili občinstvu z uspešno prireditvijo Schillerjevega „Don Carlosa“, zdaj so pa prijetno iznenadili s Shakespearovim „Beneškim trgovcem“.

Z „Beneškim trgovcem“ je bila prva deževna premiera na Petrovem gradu, ki jo breški igralci niso mogli igrati do konca, kajti v tretjem dejanju so morali igro prekiniti, ker se je vtila ploha na razpete dežnike in v šumu je govor utonil. Kljub temu so igralci v teh dveh dejanjih pokazali, lepo igralsko raven in visoko znanje, ki jih zahtevajo od njih Shakespearove igre.

Shakespearova veseloigra je ravno v sedanjem času še posebnega pomena. V njej se čudovito kaže življenjska umetnost pisatelja v izražanju značajnosti. Samogovori in dvogovori so polni življenjske modrosti, ki miso samo poučni, temveč izgovorjeni z veselo samoumevnostjo. Globoka sta tudi ljubeznivost in humor, s katerimi pisatelj kritizira. Nikdar pa ne izraža hudega s sovraštvom. V večglasnem načinu menja veselje in žalost, kakor je življenje samo.

Kritiko o igralcih je težko izreči za dve dejanji, ki so jih igrali; kljub temu je režiser in organizator Hannes Sandler dobro razumel, kaj je hotel Shakespeare povedati s to komedijo. Samemu in ostalim igralcem je pustil dovolj svobode, da je prišla razigrana in nepretirana lahkoživost tedanje časa do izraza. Še bolj pa je s primernimi domislicami iz sedanjega življenja približal delo današnjemu času.

Hannes Sandlerju je uspelo podati v vlogi žida Sylocka človeka kot celoto. Brez posnemanja je izoblikoval tip prebrisanega žida-trgovca, in mu ohranil stare židovske posebnosti. Karel Benesch je prepričljivo podal bogatega trgovca in ladjarja. Nič manj pa ni zaživel v svoji prekipljivosti radosti in veselju. Josef Schumayer kot Bassiano, H. Neunteufel in drugi so se lepo vživeli v zahtevne vloge in scene. Predstavo je podčrtavala še glasbena in scenska izvedba.

„DON CARLOS“

Premiera Schillerjevega „Don Carlosa“, ki smo ga videli v Brežah, je povsem uspela. Igralci so nam dokazali to, kar pripovedujejo o njih, da res nekaj znajo. Kdor je videl na tem odru „Fausta“ ali kako drugo znano delo po vsem svetu čislanih pisateljev in dramatikov, je gotovo tudi tokrat z navdušenjem kupil vstopnico za letošnji igri „Don Carlosa“ ali „Beneškega trgovca“.

Ljudje — na drugih planetih?

Vsakokrat, ko poleti v vesolje kakšna nova raketa ali okoli zemlje kakšen satelit, se vprašujemo, kaj če ne bodo ti zrakoplovci nekega dne srečali nekje v vesolju človeka, ki bi bil doma na kakšnem drugem planetu.

Pred nekaj časa je naredil vatikanski radio med znanstveniki in bogoslovci raziskavo, ali je mogoče, da bivajo na kakšnih drugih planetih ljudem podobni ljudje.

Na to vprašanje je prof. Enrico Medi, podpredsednik Euratoma, odgovoril, da je po njegovem nemogoče, da bi živela na drugih planetih našega sonca živa bitja, podobna človeku. To nam pravi poglobljena analiza pogojev, ki vladajo na drugih planetih, vsaj glede na tisto, kar danes vemo o njih. Organizem, kot ga ima človek, je tako popoln in zahteven, da je nujno izredno veliko fizičnih, kemičnih in bioloških pogojev, da lahko obstaja, in takih razmer za zdaj na drugih planetih našega sončja ne moremo ugotoviti.

Istega mnenja je bil letalski strokovnjak general Gaetano Arturo Crocco.

V anketi je pa v splošnem prevladalo mnenje, da je možno, da žive razumna bitja na ogromnem številu planetov v vesolju, vendar pa ni mogoče pričakovati, da bi bila po telesu podobna nam. Zemeljski človek je po svoji podobi verjetno enkrat v vesolju. Takega mnenja je ameriški astronom Shapley, ki trdi, da predstavlja človeško bitje tako kombinacijo okolnosti in tako srečno pogodjenih, hkrati pa v tako rahlem ravnotežju med seboj, da je po verjetnostnem računu v resnici silno malo verjetno, da bi se bilo pojavilo še kje drugje. To bi bilo presenetljivo. Praktično je torej skoraj nemogoče, da bi obstajali nekje v vesolju

Prepričani smo, da bo gledalec užival, ko bo opazoval španskega kralja Filipa in njegovega sina Carlosa pri pogovorih. Sploh je najbolj pametno, da bralce najprej seznanimo z vsebino Schillerjeve drame.

Španski kralj Filip II. ima mlado ženo, ki jo hoče njegov sin „Don Carlos“ imeti za svojo. Da si s tem zaigra ugled na španskem dvoru, je razumljivo. Ima pa na svoji strani kraljico in prijatelja Poso. Kralj zaupa markizu Posi svoje težave in po njem hoče doseči, da Carlos ovrže misel na osvoboditev Flandrije ter da pusti kraljico. Posa pa se združi s Carlosom in skuša kraljevo jezo naprtiti nase. Prijatelju v Flandriji piše pismo, v katerem hlini ljubezen do kraljice. Kralj pusti markiza ustreliti in hoče Carlosu dati zopet vse pravice. Ko pa ga zasadi pri kraljici, ga izroči invizitorju.

Kralja Filipa II. je izvrstno podal Hannes Sandler. Krasno se je vživel v svojo vlogo. Njegov kralj je rezerviran, nad stvarjo stoječi kralj, ki v nobeni situaciji ne pozabi, kdo da je. V Don Carlosu, ki ga je igral Josef Schumayer, smo videli nekoliko lahkomišelnega, zelo čustvenega in zamišljenega mladeniča. Robert Möblacher v vlogi markiza s svojim odločnim nastopom je bil na predstavi najbolj občudovan igralec.

NOVE KNJIGE:

Dr. Ludvik Čepon: Bežna srečanja

Na znanem ameriškem katoliškem kolegiju sv. Vincencija v Latrobe, Pa., poučuje že od leta 1956 profesor dr. Ludvik Čepon teološke predmete, za katere se je bil usposobil najprej na teološki fakulteti v Ljubljani, pozneje pa se je v njih še spopolnil v vrsti drugih zavodov po svetu. Zanima ga v prvi vrsti primerjalno bogoslovje, za katero se je vnel pri našem rojaku prof. Lambertu Ehrlichu.

Profesor dr. L. Čepon je v tej deželi iz študijskih razlogov leta 1959 napravil najprej pot v Sovjetsko zvezo. O vtisih, dobljenih na tej poti, je med drugim predaval tudi v Clevelandu. Lani pa ga je želja po razširitvi znanja peljala na Daljni vzhod. Zemljepisno vzeto je bila njegova druga pot pravzaprav pot okoli sveta; začela se je namreč v San Franciscu in ga je nato peljala preko Tihga oceana, Japonske, Hong Konga, Siama, Singapura, Indije, Evrope in Atlantskega oceana nazaj v Združene države. Ker je imel za to veliko pot na razpolago samo tri mesece, se je v svojih študijskih načrtih omejil samo za podrobnejši

Ingrid Tröger kot španska kraljica Elizabeta je podala svojo vlogo nekoliko manj živahno, pač tako, kot se za kraljico spodobi. Če omenimo še Burgi Klauro, ki je igrala princesko Ebeli, in jo pohvalimo kot je zaslužila, je naše delo v glavnem končano.

Seveda pa ostalih igralcev ne smemo prezreti. Mislimo, da ni pretirano, če pohvalimo vsakega še posebej in če bralcu povejmo, da žanjejo breški igralci s Schillerjevo dramo „Don Carlos“ lepe uspehe.

SPORED IGER V BREŽAH

Kakor smo poročali že v našem listu, sta letos v Brežah na sporedu dve deli znamenitih dramatikov, in sicer: Schillerjev „Don Carlos“ in Shakespearov „Beneški trgovec“. Posamezne predstave so razdeljene na tele dneve:

Don Carlos: 17., 23., 24., 30. in 31. julija, 5., 7., 8., 13., 15., 20., in 22. avgusta.

„Beneški lovec“: 18., 22., 25., in 29. julija, 1., 2., 6., 9., 12., 14., 16., 19., 21., 26., 27., 28. in 29. avgusta (zadnja predstava).

Pri sobotnih predstavah vozi s Kardinalskega trga v Celovcu, ob 18. uri poseben avtobus v Breže in se vrača po predstavi zopet v Celovec.

Vstopnice dobite pri večerni blagajni in pri potovalnih uradih v Celovcu v predprodaji. Stanejo pa: 10.—, 15.—, 20.—, 30.—, 40.— in 50.— šilingov.

ogled in preučevanje Japonske, Siama (Tajska-Thailand) in Indije.

Ko se je dr. Ludvik Čepon vrnil s svoje druge poti, je zbral znanstvene vtise, ki so jih nanj napravile velike vere Daljnega vzhoda: hinduizem, budizem in šintoizem. Tem vtisom je dodal, če je čutil, da bi bilo to potrebno, nekaj svojih osebnih razmišljanj kakor tudi nekaj svojih izsledkov, do katerih je prišel pri svojem študiju. Vse to je letošnje spomlad izdal v kaj okusno opremljeni knjigi z značilnim naslovom „Bežna srečanja z verami Indije, južnoazijskih dežel in Japonske“. Knjiga je kar začetna, ima 224 strani, in je bogato ilustrirana. Natisnjena je bila v tiskarni Graphis v Trstu ter ima tudi potrebni cerkveni imprimatur. Na prodaj je tudi v naši knjigarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Cena: 60.— šilingov.

Dve šolarki pišeta

Severnoameriške Združene države so razdeljene na 50 držav, od katerih je ena, ki se imenuje Ohio. Glavno mesto te države je mesto Cleveland (po angleško se reče: „Klivilend“). V tem mestu je zelo veliko naših ljudi, ki so šli nekateri pred prvo, nekateri pred drugo, pa tudi po drugi vojni v Ameriko.

V šolah govornijo tam seveda angleško. Zato se tudi otroci slovenskih staršev v šoli kmalu naučijo brati in pisati angleško in vsega drugega, kar nudi šola. Ni pa tam tako, kot je pri nas, da bi otroci imeli možnost, da se v šoli učijo in izpopolnijo v jeziku svojih staršev. Pri nas lahko vsak oče in mati prijavi svojega malega tudi za pouk slovenskega jezika, kar je tudi njuna dolžnost, če hočeta otroku dobro. Zato se trudijo naši ljudje v Clevelandu, da poleg šole vzdržujejo še posebno šolo, ki ji rečejo Slovenska šola. V vsaki večji fari, kjer je več rojakov z otroki, so organizirali tudi učenje slovenskega jezika.

Mi tu smo na meji in danes ali jutri bo treba otroku, da se bo znal dobro izražati, govoriti, brati in pisati v slovenskem jeziku. Če tega ne bo znal, se bo čutil, da mu nekaj manjka, da je za nekaj prikrajšan. Tam pa so daleč proč od slovenskega narodnega ozemlja in vendar skrbijo, da bi njihovi otroci znali dobro tudi jezik svojih staršev in pradedov. Hočejo, da bi njihovi otroci bili ponosni na svoje starše in na svoj rod.

„Ameriška domovina“, dnevnik slovenskih Amerikancev je pred mesecem dni objavila dvojno pismo, ki sta ju napisali dve učenki Slovenske šole pri Sv. Vidu. Veseli smo teh otrok in zato objavljamo ti pismi tudi mi. Takole pišeta:

„Kot učenka slovenske šole sem zelo vesela in srečna, da imam priliko hoditi v to šolo. Obiskujem osmi razred pri Svetem Vidu in moj učitelj je gospod Stanislav Vrhovec.

Kratke kulturne vesti

● Pri zaključni prireditvi PEN-klubov (mednarodna zveza književnikov) v Oslu (Norveška) je spomnil Theodor Csokor udeležence na to, da bi moral jezik Goetheja, Grillparzerja in Kanta na kongresih zavzeti staro mesto. Nemščina je že od leta 1945 strogo prepovedana. Avstrijski PEN-klub pa se zavzema za to, da bi zopet vpeljali nemščino poleg angleščine in francoščine kot uradni kongresni jezik.

● V Linzu so 5. julija v Avstriji prvič uprizorili v okviru „Tedni Brucknerjevega konservatorija“ opero Amerikanka Lucasa Fosseja. Libreto (besedilo opere) je po pripovedki Marka Twaina „Junak s Calaverasa“.

● Heinrich Heym, dramaturg kopališča Hersfelder slavnostnih iger se je izrekel proti temu, da bi postal Hersfeld (kopališče ob reki Fuldi v Zvezni republiki Nemčiji) „Salzburg severa“ in skrbniški kraj Hofmannsthal. Dalje je označil Heym gledališke načrte povojnih let brez pravega razgleda. Zraven tega je opazil pri ansamblu slavnostnih iger preveč tujcev. Misli je pri tem na mnoge igralce iz Burgtheatra, ki gostujejo v velikem številu pri teh igrarh.

● Znameniti dirigent Herbert von Karajan je izjavil v Amsterdamu (na holandskem festivalu zaposlen z dunajskimi filharmoniki) pred 60 domačimi in tujimi novinarji, da bo po izteku salzburskih slavnostnih iger dirigiral dunajske filharmonike samo še v inozemstvu. Tako bo šel z njimi: v Romunijo, ZDA, Sovjetsko zvezo, Nemčijo, Anglijo, Francijo, Švico, Italijo, in Finsko. Karajan zaključil namreč s svojim odstopom kot umetniški vodja dunajske državne opere 31. avgusta svoje umetniško delovanje v Avstriji.

● Znani zgodovinski spomenik Čele kula, ki so ga sezidali Turki, da so vzgradili vanj glave padlih srbskih bojevnikov v protiturških bojih, so zavarovali s stekleno prevleko pred nadaljnjim razpadanjem oziroma uničevanjem. Narodni muzej v Beogradu in narodni muzej v Nišu sta sklenila tako zavarovati spomenik, ker je — resda v dolgih desetletjih — izginilo z njega več kot dve tretjini lobanj, ki so jih bili Turki vzdali. Ta edinstveni spomenik na svetu obišče zadnja leta povprečno več ko 30.000 ljudi letno.

Učimo se govoriti, čitati in pisati težje slovenske besede in stavke. Poleg tega se učimo tudi dosti slovenske slovnice. Tudi kratke sestavke delamo. Dalje pišemo tudi knjižne kritike. Včasih moramo pripovedovati različne zgodbe s svojimi besedami. Poudarek našega učenja je seveda na zgodovini, zemljepisu ter kulturi slovenskega naroda. Naše šolske ure so v soboto dopoldne.

V zadnjem času smo naredili dva kratka izleta. Prvič smo obiskali in ogledali umetnostni muzej. Zadnjo soboto pa smo si ogledali zdravstveni muzej. Predaval nam je dr. Andrej Pugelj.

V slovenski šoli pojemo nove in stare slovenske pesmi. Rada bi še povedala, da sem zelo zadovoljna, da hodim v slovensko šolo in sem zelo hvaležna staršem, da me pošiljajo v to šolo, tako se bom naučila materinskega jezika mojih staršev.

Dana Lobe, učenka 8. razreda.

Pri Sv. Vidu imamo vsako soboto slovensko šolo. V začetku leta smo se učili zgodovino Slovanov, prihod in njihovo naselitev iz Rusije v današnje slovenske kraje. Potem smo se učili zemljepis. Začeli smo s celinami ali kontinenti in potem smo se učili o slovenski zemlji.

Zdaj se bomo učili še slovstvo. V slovstvu se bomo učili povesti, ki so jih pisali naši pisatelji. Zadnjo soboto smo brali povesti in gospod Vrhovec jih je smel na magnetofon. Popoldan smo šli v zdravstveni muzej, tam nam je dr. Pugelj razlagal o človeškem telesu.

Vsako soboto imamo tudi petje. Učimo se peti narodne pesmi. Pojemo tudi pri prireditvah. Slovenske šole, to je pri Miklavževanju in pri Materinski proslavi...

Marija Meglič, učenka 7. razreda.

SEMENJ NA REKI

Vsako leto, prvo nedeljo avgusta, je na Reki (pri St. Jakobu v Rožu) tradicionalni semenj. To je prvi semenj v naši okolici, znan daleč naokoli in je nekdanj trajal tudi po več dni.

Kakor drugod so se fantje večkrat tudi na Reki stopili zaradi deklet. Seveda iz ljubosumnosti, česar pa niso radi priznali. Zato so rekli, da se tepejo za repo in ajdove žgance. Da je Reka zelo privlačna za vesele ljudi, pričajo velike dvorane. Zanimivo je omeniti, da je ansambel Avsenikov nastopil na Koroškem prvič pri Antoniču, kjer so plesali kar cel teden.

Naslednje vrstice pričajo, da se tradicija na Reki nadaljuje. Če boste drugega avgusta dobre volje, se bomo srečali pri Antoniču na Reki.

NA REKI

Na Reki tam pod Jeko smo topli se za repo na semnju vsako leto, pa le za kratek čas.

In ajdove še žgance smo cvrli za Horjance in stare so še mam'ce nam vriskale po vas'.

Pri Antonič na Rice je smetana na mlince in ajdove potice spet čakajo na vas.

Zato pa bomo zbrani spet letos kakor lani v Mihijev' dvorani, pri Katrci — za špas.

ST. RUPERT pri VELIKOVCU

(Vesela novica)

V nedeljo, 5. julija, je doživela Doničeva družina v Orliču vesi lep, vesel in predvsem milostipoln dan, družinski praznik prve vrste. Andrej, najstarejši sin, je pripeljal na dom svojo izvoljeno življenjsko družico, ki si jo je poiskal v mirnem gorskem kraju pod Obirjem, tam, kjer rožanska Šmarjeta meji na Apače. Dve Andrejevi sestri so bili rožanski snubci že odpeljali tja čez Dravco, eno pred leti v Šmarjeto, eno pa letos majnika v St. Jakob v Rožu. Da se torej vsaj malo izenači, po domače rečeno, „izgliha“, je Andrej privedel Rozalijo Wutte iz Roža tu sem. Prav je naredil.

Zenitovanjsko slavlje je bilo po dobri krščanski in kmečki navadi združeno s sv. mašo in sicer to pot prvič v naši fari po najnovejšem obredu: poroka se je izvršila med sv. mašo. Ta obred je zelo pomenljiv in ima globok smisel. Tako se namreč poročencem in vsem navzočim nazorno pokaže, da je zakrament sv. zakona dar samega božjega Zveličarja, prav tako, kakor zakrament mašniškega posvečenja, ki se tudi deli med daritvijo sv. maše. Zato naj bo vsak zakon in vsaka družina, vse družinsko življenje docela zakoreninjeno v Kristusu, od katerega izhaja ves blagoslov, vsa resnična družinska sreča. Kako lepo in vzpodbudno je, gledati ženina in nevesto, klečeča pri poročni sv. maši ob vzožju oltarja, takorekoč ob nogah križanega Odršenika, da bi sprejela v svoje srce potoke milosti, ki se pri sv. daritvi izlivajo iz Njegovga Srca! — Mašni obred je spremljal z ubranim petjem moški kvartet iz Šmarjete, domače farne nevestine, pri katerem sodeluje tudi svak ženinov.

Po cerkvenem opravi so se podali svatje na ženinov dom v Orliču vesi, kjer so preživeli nekaj ur v prijetni, neprisiljeni domačnosti. Tudi tukaj so omenjeni pevci skrbeli za dobro voljo, razvedrilo in blagodejno spremenbo s prepevanjem domačih pesmi. Nekaj se nam zdi vredno, posebej omeniti: Nevesta se je s svati iz Roža neverjetno točno pripeljala k poročni maši, da župniku in mežnarju ni bilo treba dolgo čakati, kakor se to večkrat zgodi pri porokah, ampak so morali le svatje malo čakati. Naj bo to dobro znamenje za vse skupno življenje mladega zakonskega para: če se bo mlada gospodinja trudila, pri vsakem cerkvenem in domačem opravi biti ob pravi uri na mestu, bo to gotovo njeni družini v velik blagoslov; tedaj se utegne na njej uresničiti rek, da dobra gospodinja podpira tri vogle hiše.

Se enkrat želimo novoporočencema: Bog bodi z vama na celi življenjski poti!



Srečanje mladine iz Trsta, Gorice in Koroške

(Nadaljevanje s 1. strani)

stvom. Ta tabor pa mu ni posredoval samo kulturnih in umskih vrednot, ampak mu je tudi dal samozavest, da stoji vsakdo izmed udeležencev daleč nad nizkotno huj-skarijo gotovih nepoboljšljivih krogov. Vem, da zveni v vsakem izmed mladih ljudi, v enem razločno, v drugem še nesigurno in tiho, pesem o širokih cestah in mostovih med človeškimi srci. Tiste pa, ki se iz zgodovine ničesar niso naučili, ki hodijo izhojene poti, tistih ideologijo, pa bo, v to globoko verujemo, razvoj časa prej ali slej pohodil. Vemo, da smo na pravi poti enakopravnosti, združenja, pravice, ljubezni, miru. Kako dolgo še bodo pisali: „Tschusch raus!“, kako dolgo še ne bo prišlo do skupnih praznov, kako dolgo še bo morala stražiti policija skupino iskreno mislečih in mirnih mladih ljudi, kako dolgo še bodo nanovo zakrnaveli spomini na strašno dobo nacizma, kako dolgo še? Je to združena Evropa? Če sta si segla slovensko in nemško govoreči deželan po plebiscitu leta 1920 ravno pred vojvodskim prestolom v roke ali je to bila samo prazna in hinavska

gesta, da danes, leta 1964, 44 let pozneje, odklanjajo gotovi krogi skupno proslavo? Je to napredek, je to korak v bodočnost? Boleča so ta vprašanja.

Majhen krog slovenskih študentov je za nekaj dni stal v luči avstrijske publicistične javnosti. So meje res ogrožene, kakor trdijo nekateri, da je treba toliko ropota? Kdor je trezno presodil, je dobro spoznal, katera manjšina na Koroškem stalno išče spor. Tudi ugledni avstrijski časopisi ter avstrijski radio so odklanjali nemški nacionalizem. Trezna javnost dobro ve, da meje niso ogrožene, da ozke nacionalne meje danes sploh postajajo anahronizem. Tabor slovenske zamejske mladine je bil prirejen v duhu skupne naše avstrijske domovine. Skavti, ki so pri maši pri Gospe Sveti ministrirali, so imeli na svojih rokavih koroški grb. Zakaj nam obrnejo nekateri to lojalno in v duhu zveste državljanske zavesti zasnovano proslavo v protiaustrijsko demonstracijo?

Na tem mestu hočemo izreči priznanje in iskreno zahvalo varnostni direkciji in varnostnim organom, ki je skrbela za dober in uspešen potek celotne prireditve.

Uspela spominska proslava

V nedeljo popoldne pa je mladina zaključila svoj dvodnevni tabor z akademijo v Delavski zbornici v Celovcu. Z izbranim kulturnim programom so slovesno zaključili proslavo 550-letnice zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku. Prireditelj je pokazala, da ima naša mladina še ideale, pa še kako lepe! Zato se nam ni treba bati bodočnosti!

Program je otvoril mešani zbor s pesmijo „Naša mlada leta“ (besedilo je pripravil Lovro Kaselj). Enostavno zgrajena pesmica, ki je prav ubrano zvenela.

Nato je pozdravil podpredsednik Warasch navzoče občinstvo. Še prav poseben pozdrav pa je veljal goriškim in tržaškim bratom.

„Prijatelji, rojaki! Veseli me, da ste prišli na današnjo proslavo, ker so danes v treh naših farah bile nove maše in je stalo vsakega izmed vas, ki ste tu, mnogo dobre volje, da je lahko prišel sem. Spoznali boste danes, da mladina slovenskega naroda na Koroškem le ni taka, kakor so jo označevali v zadnjem času nekateri krogi, kajti njej gre za višje in plemenitejše cilje.“

Sledila je pesem Koroška domovina, ki jo je uglasbil Fr. Cigan, zložil pa Valentin Polanšek. Vsebina govori o trajni zvestobi naši koroški domovini. Skladbo so zapeli s pravo živahnostjo in vedrostjo.

V pesmi „Čujte, pradedje“ Vasilija Mirka se mladi rod klanja prednikom in slovenski zgodovini. Skladba je težka in zahteva od mladih grl kar preveč.

Na oder je stopila predstavnica Gorice:

„Prinašamo vam pozdrav naše tihe Gorice, vse obsejane z zlatimi sončnimi žarki. Prinašamo zvonjenje zvonov naših svetišč na Sveti gori, na Barbani, na Stari Gori in z Višarji. Prinašamo pozdrav vam, dragi koroški Slovenci, posebej vam, mladi Korošci! Z vami spletamo nerazdruženo prijateljstvo. Občudujemo vašo zavest, vašo prelepo pesem in romamo z vami k vrelcu naše skupne poti, h Gospe Sveti in h knežjemu kamnu. Romamo na to svetlo božjo pot, od koder smo prejeli krščanstvo in kjer se je utrdila naša narodna samozavest in demokratična miselnost.“

Goriški prijatelji so nam nato uprizorili kratek dramski prizor „Za staro pravdo“. Predstavili so nam kmečki punt, dobo iz zgodovine goriških kmečkih puntov 18. stoletja. Najbolj znan je Tolminski punt, ki ga je vodil Ivan Gradnik. A končal je — kot vsi drugi punti na Slovenskem — žalostno. Glavnega voditelja Gradnika so obglavili 26. aprila 1714 leta na travniku pred kipom sv. Ignacija, ki stoji še danes. Goričani so igrali zelo naravno, tako da smo živo podoživljali tisti čas.

In še nekdo nam je poslal pozdrave. To so bili naši bratje iz Trsta. Mladenka, Tržačanka je rekla:

„Prinašamo vam topel pozdrav od morja. Mater božjo na Repentaboru smo prosili za blagoslov na poti. In ko smo hiteli po obalni cesti skozi Barkovlje, so nam ribiči peli pesem za vas vse. Melodiji se je priključila pesem ribičev pri Svetem križu in pesem kamnarjev v Nabrežini. Pesem in smeh z naše obale se družijo v našo skupno pesem mladine za mejo in ob meji. V veselem polletu hitimo v jutrišnji dan. Ne maramo razdvajanj in ne poznamo sovraštva. Gradimo nov svet medsebojne ljubezni in vzajemnosti. Vemo, da bo le tak svet obstal in vemo, da morajo vsi oživiti naročilo papeža Janeza XXIII. tudi kar zadeva narodno manjšino. Gradimo novo Evropo, v kateri ima mesto vsak narod tam, kamor ga je Bog poslal in mu življenje dal.“

Tržačani so nam nato pokazali tržaške folklorne ples v pristnih tržaških narodnih nošah. Brhke mladenke in mladeniči so nam zaplesali „Ples sto ljudi“ in pa „Polka je ukazana“. Medtem ko je „Ples sto ljudi“ še popolnoma pristno narodni ples, je drugi „Polka je ukazana“ že stiliziran, t. j. že deloma umetno prirojen.

Zaplesali pa so že tako živo, da smo se še mi v dvorani dvigali s sedežev, kajti: „Polka je ukazana, tla so namazana, hoj hej, hoj, hej, kri se razgrej“, ni razgrevala samo plesalcev, ampak tudi nam.

Plese je na harmoniki odlično spremljala Nadja Hriščak.

Na akademiji je nastopil tudi ansambel „Veseli študentje“, ki so s svojimi narodnimi poskočnimi vižami razveselili staro in mlado. Zdi se, da se ta ansambel od nastopa do nastopa bolj zraščal v enotno glasbeno telo.

Višek proslave pa je tvorila kantata „Ustoličenje“ Franceta Cigana. Prvotno je delo izgledalo drugače. Začetnik je Zdravko Novak, ki je leta 1952 ob 1200-letnici pokristjanjenja Slovencev po sv. Modestu zasnoval prizor ustoličenja, in sicer v dramski obliki z nastopi zborov in solistov. Potem je zaprosil dr. Cigana, da bi nekaj predvidenih prizorov uglasbil. To pa bi moralo biti uprizorjeno za gledališke deske. Ker pa je bilo delo pretežno — kajti zahteva veliko oseb in močno scenerijo — je obležalo v predalu.

Dr. Cigan pa je premišljeval, kako bi mogel delo oratorijsko obdelati. Zato je naprosil Lovra Kaslja, da bi spremenil tekst, kar se je tudi zgodilo. Dr. Cigan je nato stvar glasbeno predelal v oratorijsko kantato (duhovna glasbena oblika z recitativi, zbori in orkestrom, pri kateri se menjavajo arije, dueti, zbori itd.).

Osrednji tekst pa je pustil tako, da jo je možno prirediti na odrskih deskah ali koncertnem odru.

V originalu je delo tako uglasbeno, da je mišljen zbor s solisti in spremljavo pihal-

PODGORJE — KAPELICA

Letos so pri Kapelici sv. maše na praznik sv. Jakoba, 25. julija, ob 9. uri in na praznik sv. Ane, v nedeljo, 26. julija, ob 9. uri. Po maši je na praznik sv. Ane pranganje po lepi gozdni poti na Vodico. Pridite romat k podgorski Mariji pri Kapelici!

ST. JAKOB V ROŽU

(Gospod župnik Andrej Karičelj — srebrnomašnik)

Vsem šentjakobskim faranom je znano, da se naš gospod župnik brani biti srebrnomašnik. Pa jim nič ne pomaga. Ne da se tajiti, da njih lasje že postajajo srebrni. Vemo, da smo k temu pripomogli deloma tudi mi šentjakobski farani. Priznamo pa takoj v začetku, čim bolj se njih lasje srebrijo, tem bolj jih častimo in spoštujemo. Saj tudi tisti otroci znajo biti hvaležni in polni spoštovanja do svojih staršev, ki so včasih tudi malo hudobni.

Tako bi se cela fara prav rada poklonila gospodu župniku na dan srebrne sv. maše. Na tihem hočemo potožiti tudi drugim, da smo silno težko ubogali, ko smo zvedeli, da naš gospod ne želi nobenega zunanje-ga slavlja. Danes, 16. julija obhajate svojo srebrno sveto mašo. Zato se jih ta teden vsa množica faranov v molitvi in hvaležnosti spominja: odrasli, mladina, otroci. Bog naj jim bogato povrne, kar so za nas vse stonili, molili, žrtvovali in trpeli. Molili bomo, da jim Bog da moči in zdravja. Prosili bomo, da božja volja vodi njih življenjsko pot tako, da še dolga leta ostanejo naš dušni pastir. Na mnoga zdrava in blagoslovljena leta!

Vemo, častiti gospod župnik, za vaše skrbi. Vaša največja skrb smo mi farani, so naše neumrljive duše. Vaša velika skrb je bila naša farna cerkev. Popravili ste jo in popravili ste tudi naše številne podružnice. Ko obhajate svoj god, stojite spet sredi novih velikih skrbi. Vaša želja za srebrno mašo je, da vam pomagamo. Potrudili se bomo, da vam napravimo vsaj to veselje.

Vaše srebrne sv. maše se bodo spominjali tudi verniki v Pliberku, kjer ste kaplanovali, in zlasti vaši nekdanji farani v Šmarjeti v Rožu.

Častiti gospod župnik! Bodite prepričani, da vsa fara zna ceniti vašo dušnopastirsko gorečnost in vse, kar ste za šentjakobsko faro storili. Kjer koli pač svojo srebrno mašo obhajate, prosimo vas, spominjajte se tudi nas. Mi pa smo te dni združeni v molitvah z vami.

Hvaležni farani.

negi kvarteta. Vendar je moral komponist opustiti to namero iz tehničnih razlogov. Zato je samo klavirski spremljava.

Centralni (osrednji) prizor ustoličenja je napravljen po pristnih zgodovinskih virih in je torej popolnoma originalen brez subjektivnih dodajanj.

Medtem ko pri znanih oratorijih, n. pr. Bachovih in drugih, kronist poje svoj tekst, je komponist naše kantate mnenja, da je bolje, če kronist svoj tekst recitira, to je, povezuje posamezne dele v govorjeni besedi, ker pride dogodek bolj do veljave.

Kantata „Ustoličenje“ je razdeljena na 10 delov.

V prvem delu pripoveduje kronist zgodovino Gosposvetskega polja. V drugem delu se zbira ljudstvo. Vse je razigrano in veselo. Rogovi vabijo k ustoličenju. Z veselo pesmijo se zbirajo. Z ljudstvom prihajajo kosezi. Za njimi pa pride škof-vladika, ki ga vsi navzoči svečano pozdravijo. Kot zadnji pride knez.

Sedaj pride pravzaprav glavni del (šesti), ki tvori jedro ustoličenja, ki je vse v govorjeni obliki in strogo po zgodovinskih virih.

Nato je molitev za kneza (pri Gospe Sveti), kjer levit prebere berilo iz lista sv. apostola Petra. Sledi molitev za narod, ki jo je izvršil vladika-škof.

V zadnjem, desetem delu, poroča kronist: „Sveti obred je končan. Vesela so srca in polna hvaležnosti. Vsem, knezu, škofu in narodu Karantanije kipi iz dna duše zahvalna pesem. Komponist je zahvalno pesem uglasbil v obliki fuge, in sicer v dorskem tonskem načinu, a capella (brez spremljave orkestra).“

Kantata se končuje z motivom prve začetne pesmi.

Vsi, pevci in igralci, so se močno potrudili, da je delo tako lepo uspelo. Zato moramo pohvaliti prav vse: soliste, pevce igralce, režiserja in pianista.

Skratka bile so to odlične storitve mladosti.

Neodgovorno pobalinstvo

Dne 14. julija zvečer je bilo vrženih sedem pasjih bombic (Knallkörper) v tiskarno Mohorjeve družbe, od teh so tri eksplodirale. K sreči ni bilo nikogar v prostoru in tudi materialne škode ni bilo. Mimoidoč so storilce videli, med temi dva mladostnika. Vendar ju policija še ni mogla izslediti.

Koroški tisk to dejanje obsoja.

SELE

(Selsko narečje je študiral)

Okoli leta 1935 je jezikovni učenjak dr. Aleksander Isačenko bival v Selah, prisluhnil selski govorici, jo študiral in o njej napisal obširno razpravo, ki jo je leta 1938 v Ljubljani izdalo Znanstveno društvo pod naslovom „Narečje vasi Sele v Rožu“. Knjiga je v krogih slavistov vzbudila veliko zanimanje, tako da je vsa izdaja razprodana.

Pretekli teden pa se je mudil v Selah dr. Valentin Logar, član Slovenske akademije znanosti in vseučiliški profesor v Ljubljani. On je priznan učenjak med slavisti in proučuje razne dialekte slovenske Koroške. Hotel je na lastna ušesa slišati kako nazivamo razne stvari in izgovarjamo besede. Zanimivo je, da imajo jezikoslovci za vse različne izgovarjave posebne pismene znake in zato morejo zapisati besede natančno tako, kakor so izgovorjene.

Verjetno bo tudi on izdal o naši govorici zanimivo knjigo in obogatil slovansko jezikoslovno slovstvo. Selani pa bomo s tem postali še bolj priznani v krogih učenjakov.

(Ponovitev novih maš treh misijonskih novomašnikov)

Po nalivih zadnjega petka in mračni mrzli soboti je lepo nedeljsko jutro omogočilo na prostem lepo slovesnost. Z malo zamudo so prispeli med nas trije novomašniki — salezijanske družbe, da ponovijo primicijo v zahvalo dobrotnikom, ki so jih za časa študija gmotno podpirali. Dva iz Japonske, eden iz Indije, drugi napovedani Indijec pa je bil zadržan. Na prostornem trgu pred novo cerkvijo jih je pričakala množica domačinov in mnogo vernikov iz sosednjih krajev. Pevci so jim zapeli v pozdrav, nato jim je izrekel dobrodošlico domači župnik latinsko in slovensko, četa ministrantov pa je s primerno zborno deklamacijo poveljčala duhovniško pot. Rodne starše so novomašnikom nadomestovali duhovni starši — dobrotniki. Indijcu Hanzej Čertov, pd. Adamk in Neži Jug, Spod. Bošnjakinja. Enemu Japoncu pa Florijan Kelih, Dolinar in Marija Mak, zastopana po sestri. Druge mu pa Francej Štern in Marija Olip. Ganljivo je bilo, ko so mladi duhovniki poklek-

nili pred namestniki svojih staršev in prejeli s pokrižanjem njihov blagoslov.

Sledile so na pripravljenih treh oltarjih istočasno tri sv. maše, ena peta liturgična z ljudskim petjem.

G. kaplan Matko je v pridigi poudaril misijonsko dolžnost vseh vernikov. Veliko je bilo sv. obhajil. Po mašah so vsi trije delili novomašniški blagoslov. Ura je bila že pol-dne, ko se je cerkveno slavlje končalo.

Popoldne je skupna miza v dvorani družila duhovnike, pevce in povablence. Razgovor se je razgibal, ker sta tolmačila č. g. Rovin v italijanščini in g. Franc Drenovec v angleščini. Novomašnikom je zelo ugajala slovenska pesem, pa tudi Japonca sta zapela par svojih domačih popevk. S petimi litanijami v cerkvi se je ta izredna slovesnost zaključila.

Novomašniki bodo iz Turina odšli v Rim in tam nadaljevali študije, da se potem kot bogoslovni profesorji vrnejo med svoje rojake.

ŠMIKLAVŽ OB DRAVI

V četrtek, dne 9. julija 1964, smo pokopali na našem pokopališču najstarejšo faranko, Löschnig Marijo, pd. Klocarjevo mamo z Brda. Smrt jo je dohitela nenadoma. Kakor vsak dan v poletju, tako je tudi še na svoj smrtni dan odšla na polje. Proti večeru se je vrnila v svojo kajžo, kjer je živela od leta 1956 po smrti svojega moža kot užitkarica popolnoma sama. Pred osmimi leti, po smrti svojega moža, je izročila svojo kajžo z majhnim posestvom svojemu sinu Francu, kateri je v bližini stare kajže za svojo družino sezidal novo hišo. Proti večeru se je rajna mama vrnila domov. Kakor ponavadi je še nakrmila svoje kokoši in kozi, nakar se je hotela vrniti v svojo kajžo k počitku. Spotoma je še kratko pomarnjala s svojim sinom o svojem vsakdanjem delu, ko ji je nenadoma postalo slabo in ni spregovorila nobene besede več. Domači, ki so prišli k materi, so menili, da je nenadna bolezen le pojav starostne oslabelosti. Ko od matere niso prejeli nobene besede več in se je bolezen od trenutka do trenutka slabšala, so domači poklicali zdravnika, kateri je odredil takojšen prevoz nevarno bolne matere v beljaško bolnišnico. Okoli 11. ure je pa pokojna Klocarjeva mama že izdihnila. Umrla je za kapjo.

Rajna Klocarjeva mama so se rodili 4. februarja 1882 na Brdu. Komaj 24-letno dekle, so se leta 1905 poročili v šmiklavški farni cerkvi z rajnim Löschnig Francem, ki je prišel na Brdo iz pečniške fare. Z rajnim možem sta živela v skupnem zakonskem življenju nad 50 let. V zakonu sta se jima rodila samo dva otroka, mlajši sin Franc, ki je podedoval kajžo z majhnim posestvom na Brdu in hči Ana, ki je poročena

Gospodarske vesti

Dela v juliju

● Na njivah zatiramo škodljivce, ki so se zlasti na krompiriščih močno razširili. Škropimo proti krompirjevi plesni ter proti kolodarskemu hrošču. Na žitnih poljih žanjemo. Takoj po žetvi orjemo, zatremo plevela in sejemo ajdo, repo, koruzo za kisanje. Po žetvi pregledamo mlade posevke deteljin in, če je potrebno, dognojujemo s fosforovimi ter kalijevimi gnojili. Zlasti pozorni bodimo na izgled črne detelje — če je dlakava, pomeni, da nismo sejali pravega semena.

● Na travnikih smo s košnjo že davno končali. Travniki so pognojeni in otava bujno raste.

● V sadovnjakih nadaljujemo škropljenje proti škrlupu ter proti ličinkam ameriškega kaparja, ki so konec minulega tedna začele lesti proti mladim plodovom. Na prepolnem sadnem drevju redčimo plodove zato, da se bodo preostali plodovi lepše razvili. Odstranjujemo vodene poganjke. V suši zalivamo z vodo. Zelo dobro se obnese gnojenje z razredčeno gnojnico in dodatkom pepela ter superfosfata v luknje, ki jih zvrta v zemljo pod robom krošnje. Začnemo z okulacijo na živo oko, vendar je bolje, da cepimo v avgustu na speče oko.

s Kreutzerjem Jožefom in živi na Novem Brdu.

Kakor večina naših starih mater in očetov, tako so tudi rajna Klocarjeva mati poznali samo delo in molitev. Čeprav so bili že v 83 letu starosti, so še vsak dan pridno hodili na polje, ker brez dela nikdar niso mogli biti. V dolgih nočeh in deževnih dneh pa so radi žebrali, posebno sv. rožni venec. Saj potreba je bilo vedno dosti, zdaj za svoje sorodnike, za sv. misijone, za duhovnike in za vaške odpadnike in javne grešnike. Vzgojena v pristnem narodnem duhu je redno naročala in rada brala „Nedeljo“ in naše Mohorjeve knjige. Še zadnje leto, ko so ji začele že oči pešati, se je trudila z branjem naših slovenskih listov.

Rada je pomagala, kjer je mogla, posebno družinam svojih dveh otrok. Vnučkinje in še posebno mali Reinhard so radi obiskovali svojo staro mater in babico, ker so čutili v pokojnici njeno ljubeče srce.

Čeprav rajni Klocarjevi mami ni bilo dano, da bi mogla pred svojo smrtjo prejeti sv. zakramente za umirajoče, smo prepričani, da se bo neskončno usmiljeni Bog ozrl na njene številne molitve, žrtve in dobra dela in ji naklonil sveta nebesa. Vsem žalujočim sorodnikom, posebno še sinu Francu in hčeri Ani z družinama pa izrekamo ob izgubi dobre matere globoko sožalje.

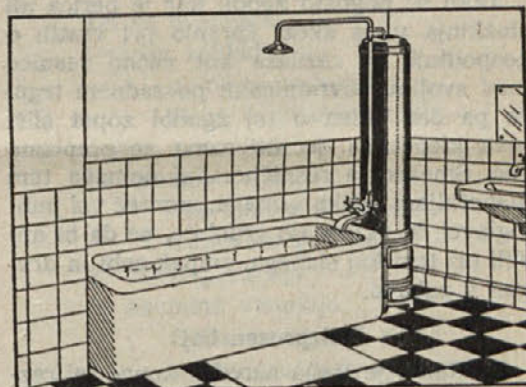
Zakaj škropivo ne učinkuje

Mnogi pridelovalci krompirja so letos vpraševali, zakaj sredstvo ne učinkuje zoper koloradskega hrošča. Trosili so pantakan, pepein in lindan, toda z uspehom niso bili zadovoljni. Pravijo, da hrošč potem, ko so škropili, ni poginil.

Koloradski hrošč je v resnici zelo odporna žuželka, toda njegova ličinka bi morala pod vplivom škropiv zanesljivo poginiti. Morda zapraševanje oziroma škropljenje ni bilo v redu opravljeno, ali pa tudi, da je bilo staro sredstvo in zato ni več učinkovalo. Verjetno je, da so ličinke koloradskega hrošča postale odporne.

Če dvomimo o sredstvu, je najbolje, da ga preizkusimo. V ta namen vzamemo dve primerno veliki škatli (lahko od čevljev) in ju postavimo navpično. Na vrhu in ob strani ju drobno navrtamo. V škatli postavimo kozarec z vodo, vanj pa vejice krompirja. Najbolje je, da vejice vtaknemo v prelučnjan okrogli karton, ki ga postavimo na kozarec. Tako preprečimo, da bi poskusne žuželke padle v vodo. Nato postavimo v vsako škatlo na liste krompirja po dvajset ličink in dvajset hroščev. V eni škatli naprašimo, oziroma poškopimo liste krompirja na običajen način, v drugi škatli pa nič. Potem tri dni opazujemo in štejemo poginule ličinke ter hrošče. V škatli, kjer nismo škropili, bodo ličinke in hrošči ostali živi. V drugi škatli pa bi morali poginiti. Če niso poginili ali pa jih je le polovica, tedaj tisto sredstvo v resnici ne učinkuje več nanje. Zato bo treba izbrati kakšno drugo sredstvo, ki ga še nikoli nismo uporabljali. Če pa so ličinke in hrošči na poškopljenih vejicah poginili, tedaj je sredstvo učinkovito. Če na polju takšno sredstvo ne učinkuje, je bržkone razlog v površnem škropljenju ali pa je morda dež škropivo prehitro spral z rastlin.

Tako lahko preskusimo vsa sredstva proti raznim žuželkam.



Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja
PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.
Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Daruj za tiskovni sklad!

Podblegoški:

MARIJA - NEVESTA

Bilo je pozimi. Bila je mrzla noč, mnogo premrzla za njuni razgreti srca. Dolgo Tone že ni več stal pod oknom ali sedel na njem. Njena sobica je postala njegova — njuna. Tone je sedel ob mali mizici, katera je stala v kotu zraven okna. Na mizici je gorela mala barvasta svetilka. Marija pa je stala tam pred njim in si česala lase. Ker sta mislila, da sta oče in mati šla že spat, sta govorila pol glasno. Naenkrat pa so se odprla vrata in vstopila je Marijina mati z veliko svetilko v roki.

„Kaj pa delaš, zakaj še ne spiš?“

Marija je nehala česati lase in se obrnila k materi vsa trepetajoča in blede. Tiho in prestrašeno je zrla vanjo. Mati pa ni ostala pri vratih, temveč, ko je videla njen prestrašeni obraz, stopila bliže. Toneta še ni videla. Zakrivala ga je Marija, ki je stala pred stolom. Toda, ko se je spet pomaknila naprej, ga je zagledala. Marija se ga je boječe oklenila. Njena mati pa je stopila predenj in mu očitaloče rekla:

„Tone, tega pa si ne bi nikoli mislila. Ali se ne sramuješ, da nas spravljaš v sramoto? Zabavo bi si bil pa lahko drugje poiskal. Mislija sem, da smo prijatelji, zdaj pa tako delaš z nami. Tebi, Marija, bo pa že oče jutri povedal, kar ti gre.“

Marija je trepetala v njegovem objemu in se hotela spet oprostiti. Ni je izpustil. Držal jo je ves čas objeto, vstal in rekel:

„Mati, ne jezite se! Nikogar nočem spra-

viti v sramoto, z nikomer se zabavati, najmanj pa z vašo Marijo. Z Marijo se ljubiva in čim bo ona toliko stara, da se lahko poroči, se bova poročila. Marija to ve. Ne kregajte je! Z očetom bom pa jutri sam govoril.“

„Ne, Tone! To ni in ne more biti res. Ti imaš lepo kmetijo, Marija pa je brez dote, saj veš, da nam je vojna požrla ves prisluženi in od ust pritrigan denar.“

„Vem, mati,“ je odgovoril. „Tudi brez Marijine dote se bo dalo živeti. Prosim le, da o vsem tem molčite. Ni treba, da cela fara govori o tem!“

Odšla je, ona dva pa sta ostala sama. Velika skrb, katera je Marijo vedno težila, ji je s tem večerom odpadla. Saj do tega, da o njuni ljubezni zvesta oče in mati, je enkrat tako moralo priti. Bala se je le, kaj bo drugi dan z očetom. Potolažil jo je, naj bo mirna in mu zaupa.

Jutri je nedelja in bo že sam govoril z očetom. Z veseljem zaupanjem v bodočnost mu je stisnila roko, ko je odhajal domov.

Tone je bil poln novih misli. Pred njim je stala sedaj resničnost in odkrito življenje. Doslej je bilo vse, kar je doživljal z Marijo, kot da je bilo zavito v skrivnost, ki jima je zakrivala toliko lepega in pravljicega. Sedaj je njuna skrivnost odkrita. Zginila bo vsa tista čarobnost in tajinstvenost, ki jo je on tako ljubil. Med potjo domov se je Tone še enkrat spomnil na to

4

lepo in srečno leto, ki je bilo le njuno in nikogar drugega in katero je ostalo za njima in se ne bo vrnilo nikoli več. Nič več se jima ne bo treba skrivati. Z brezskrbnostjo pa bo zginilo tudi mnogo lepote in romantičnosti, v kateri sta doslej živela in bila oba tako zelo srečna.

Drugi dan je Tone stopil spet v Marijin dom. Mati je bila že vse povedala očetu. Bil je zelo hladen in resen, kot more biti resen le človek, ki je moral težko delati, da je mogel preživljati sebe in svojo družino, in kateremu je bila vojna požrla še tisti skopo, od ust pritrigan denar. Rekel mu je, da to ni prav in da je Marija zanj mnogo premlada in prerevna.

Tone mu je rekel, da je vse dobro premislil in da bosta tudi brez Marijine dote živela. Če pa je še mlada, jo bo pa počakal, saj se mu tako zelo ne mudi. In tako je tudi bilo.

Še dve leti sta potekali, obe polni mlade in neskaljene sreče, obdane s cvetjem in mladostno opojnostjo.

Ko ji je bilo devetnajst let, jo je poročil. Še danes jo vidi, kakšna je bila tisti dan. Kakor mlada srmica, vsa brhka in lepa se mu je zdela. In ko sta zvečer ostala sama, se je stisnila k njemu, vtopila svoje oči v njegove in mu rekla: „Tone! Hvala ti, da si me poročil tako revno, kakršna sem. Nikoli nisem verjela, da bom kdaj tvoja žena, a danes je to res. Tvoja žena sem do smrti. Objel jo je in poljubil tako vroče in iskreno kot takrat, ko jo je poljubil prvič. Ona pa ga je gledala pohlevno, vdano in ljubeče ter bila vsa srečna. Res! Bila sta sreč-

na, presrečna oba in te sreče ne bi bil Tone zamenjal z nikomer.

Devetnajst let je poteklo. Devetnajst let sreče in ljubezni. V marsikaj grenkega sta morala ugrizniti v tem času. Otroci so prihajali drug za drugim, dolg je rastel. Svoj velik del pa je zraven prispevala tudi svetovna kriza. Vendar, nič ni moglo omajati njune ljubezni in sreče. Premagala sta vse. Ko pa sta bila na pragu boljšega življenja in sta z veseljem gledala na otroke in bodočnost, pa se je naenkrat pooblačilo nebo. Krivavi oblaki so zakrili nebo. Na zemljo pa je začel padati ogenj, ki je uničeval vse. Vojna, strašna in krvava, je dušila in uničevala zemljo, udarila tudi mednju in Marijo uničila.

Kaj je Tone takrat trpel! Kdo naj to ve? V njegovih očeh ni bilo solz, da bi izprale to strašno gorje, ki ga je dušilo in mu žgalo dušo. Oh, vojna, ti strašna, prestrašna!

Danes spiš ti, draga Marija, tiho in mirno. Ob tebe ne butajo več valovi življenja. Le on — Tone, je sam, sam, tako strahotno sam. Le spomin nanjo, na Marijo, mu še kot vedno nov in svež vstaja dan za dnem, večer za večerom in ga spominja na vso davno in prežgodaj minulo srečo, na njeno vdanost in ljubezen.

Za njega si ti še vedno živa, še vedno taka, kot si bila takrat, ko te je prvič poljubil. Rane pa, ki mu jih je tvoja smrt razrezala v njegovo dušo in srce, bo ozdravila le smrt. Kdor trdi, da čas celi vse rane, je lažnik, ali pa še ni izgubil tistega, kar mu je bilo najdražje.

Konec

Po Foersterju:

Oh, ti jeziki . . .

Poznamo tri vrste jezikov: govejega, prašičjega in — opravljevega. In tega je najmanj prida. Zasedimo ga pri otrocih, a ne redko tudi pri odraslih. Zala ga največ pripisujejo toliko češčenemu nežnemu spolu, ki pa se prav v tej lastnosti pogosto pokaže prav malo nežen in plemenit.

Koliko je tega obiranja! Saj verjamemo, da tega ne delajo iz hudobije, ampak samo, ker jeziček miga, ne da bi srce kaj vedelo o tem. Kaj nam govori srce o čenčanju? Gotovo ni nobenega dekleta, ki bi mislila, da lahko z raznašanjem grdih dejanj ali besedi napravi kaj dobrega.

Morda hoče s takim govorjenjem svojega bližnjega opozoriti na napake? Kaj še; tedaj bo prijateljsko stopil k njemu in ga zaupno in obzirno opozoril. Le to bi bilo opravičljivo in prav. Toda čenča govori vedno le drugim in ta raznaša, kar so ti zagrešili. Komu pa koristi, če sestra razglašava vsem tovarišicam, da njen brat nikdar pred polnočjo ne pride domov in da mora imati njeno starejšo sestro trdo držati, ker ima prijatelja, ki ni na dobrem glasu? S tem ni prav nikomur v korist. Nasprotno!

Strupeni jeziki

Že nam samim je v veliko škodo vsako opravljanje. Čim več namreč slabega slišimo o drugih, tem boljše se zdimo sami sebi. In čim več brkljamo okoli drugih, tem manj pometamo pred svojim pragom.

Se večjo škodo povzročimo z opravljanjem drugim. Saj ne slišijo, ko se šušlja vse tako na skrivnem. In kaj je najhujše? Ker se opravljanje ne rodi iz ljubezni, zato ji ni nič sveto; ne drži se resnice, vse zavija in vsakomur vse verjame, pa naj je še tako neverjetno. Imamo čenče, ki bi ne mogle ubiti niti muhe, znajo pa svojega bližnjega počasi ugonabljeti, ko mu jemljejo ugled in iz njegovih najmanjših pogrškov napravijo celo lopovščino.

Tako se pogosto zgodi: kar je perica ali služkinja ujela skozi špranjo pri vratih o gospodinjstvu, to raznaša kot večno resnico med svojimi sovrstnicami po sadnem trgu; če pa čez teden o tej zgodbi zopet sliši prva klepetulja, je niti sama ne prepozna več. Smešno, a resnično. Saj pomaga tem klepetuljam velika armada, namreč vsi puhloglavci, ki raznašajo grdobije, ne da bi mislili pri tem kaj slabega, ampak sebi in drugim v zabavo.

Neizprosen boj

Vsekakor je treba narediti konec tej razvadi! Toda kako? Vedno se moramo zavedati, da je naše srce in naš razum proti čenčam, naš jezik pa je zanje. Torej sta dva proti enemu. Jezik gotovo ne more po vseh pravih tekmovanjih zmagati. Toda treba je največje pazljivosti.

Če se pa hočemo v govorjenju še izpopolniti, je pa potrebna odločnost, da o nobenem človeku ne bomo govorili ničesar grdega. In če se spozabi prijateljica, jo ogovorimo: „Ali si za to postavljena, da blato

ZA MLADINO
IN PROSVETO

Pogled v bodočnost

Zastrto nam je, kar nas v življenju še čaka. Morda nas bo spremljala sreča, čast, spoštovanje, uspehi. Morda pa bomo doživeli težke dni preizkušenj, razočaranj, zapostavljanj. Zato je zares prav, da nam je bodočnost prikrita.

In vendar ne smemo biti brezbrizni do naše bodočnosti. Pravijo, da so mohamedanci fatalisti; vse je v naprej določeno in mi ne moremo pri tem ničesar spremeniti. Takšno mišljenje bi bilo usodno.

„Vsak je svoje sreče kovač,“ zagotavlja stari pregovor. V naši bodočnosti je vsekakor marsikaj, kar ni odvisno od nas, kot na primer, kako dolgo bomo živeli in ali

bomo zdravi in podobno. Toda je pa kar precej, kar zavisi od nas samih. Kakšni bomo, kako se bomo naredili in izoblikovali!

To velja v prvi vrsti za naše osebno izoblikovanje, naš karakter, našo srčno kulturo. Nadalje velja to za naš poklic, za našo izobrazbo, za našo strokovno dovršenost. Velja pa tudi za naš odnos do soljudi, katerim naj bomo kot mladina vedno v pomoč, v uslugo, v dober vzgled. Vse to si more mlad človek sam pripraviti, pridobiti, doseči s svojim trdnim hotenjem in z nemahljivim prizadevanjem.

Potem bo naš pogled v bodočnost upravičeno poln upanja in pričakovanja!

Ali naj dekle dela?

Kdor ne dela, naj tudi ne je, je zapisano v svetem pismu. Torej je treba tudi dekletu delati in po svoje doprinesiti k življenjski blaginji. Gornje vprašanje se zato ne tiče dela vobče, marveč dela v javnosti, to je izven doma. Nekateri bi hoteli potisniti dekletu v roke le kuhalnico in metlo, češ da je to njeno delo. Zato naj obiskuje le za njeno „delo“ potrebne šole in ne hodi na visoke šole, v tovarne in v urade.

Tudi med dekleti je danes mnogo zagovornic ženske enakopravnosti z moškim. Ponižuje jih čakanje doma, ali se bo oglasil kdo in jo prosil za roko. Rade bi tudi same zaslužile in ne bi hotele biti odvisne od vsakega šilinga, ki ga bodo nekoč dobile od moža. Zato vidimo vedno več deklet, ki so si poiskale delo v tovarni, v pisarni ali v trgovini in splošen je pojav, da le malokatero dekle še ostane „doma“.

Pogosto se dogodi, da fant in dekle, ki se

raznašata? Ali ne storiš tudi sama marsikaj, kar bi lahko napačno razumeli?“

Veliki cerkveni oče Avguštin pripoveduje v svojih spisih o svoji materi, ženi iz preprostega ljudstva. Pri tem omenja njeno lepo lastnost, da namreč nikoli ni raznašala žaljivih in grdih reči. Takole pravi: „Če se je vpričo nje prijateljica v zagrizenem srdi s pikrimi besedami znesla nad odsotno sovrastnico, ni tega nikoli povedala odsotni, ampak samo mirila, da bi jih spravila.“

Od tega je skoraj dva tisoč let; pozabljen so vse klepetulje iz onih davnih časov; tej zvesti materi pa je sin postavil večni spomenik. Prav gotovo bi vsaka izmed deklet naše dežele rada zaslovela in postala enaka tej veliki ženi.

katerega so našli švedski služabniki. To je storil kljub Vreščoviču, ki je po ponesrečenih nakani z minami padel v novo nemilost.

Prišel je končno sveti večer. Ko se je prikazala prva zvezda na nebu, so se zasvetile luči in lučce v vsej trdnjavi. Noč je bila mirna, mrzla, a jasna. Švedski vojaki, ki so od mraza drgetali na okopih, so gledali na črno obzidje nedostopne trdnjave in na misel so jim prihajale tople, z mahovi zamašene skandinavske kočice, žene, otroci in smrekova drevesca, svetlikajoča se od svečice, in marsikatera železna prsi so zadržale od vzdihla, boli, hrepenenja, obupa. A v trdnjavi so pri mizah, nasutih s senom, obleganci lomili mlince. Tiha radost je plavala po vseh obrazih, zakaj vsakdo je imel občutek, da, zagotovilo, da kaj kmalu minejo časi bede.

„Še jutrišnji naskok, ki bo zadnji,“ so ponavljali med seboj duhovniki in vojaki. „Komur je Bog zapisal smrt, naj ga zahvali, da mu dovoli še poprej preživeti praznik in mu tembolj gotovo odpre nebeška vrata, zakaj kdor umre na sveti večer za vero, ta mora biti sprejet v nebeško slavo.“

Zeleti so si torej vzajemno srečo, dolgo let življenja ali pa nebeško krono in tako lahko je bilo vsem pri srcih, kakor bi bila minila že vsa beda.

Poleg priorja pa je bil en sedež prazen. Tam je stal krožnik, na katerem se je belil zavitek mlincev, prevezan z višnjevim trakom.

nameravata poročiti, skleneta nekako takole: „Dobro,“ reče fant dekletu, „ti ostaneš naprej v svoji službi toliko časa, da si malo opomoreva, ali dokler ne bova plačala dolga za hišo. Kakor hitro se bova tega rešila, boš zapustila službo“. Toda, navadno se ne zgodi tako, ker se človek prilagodi okoliščinam in se težko odpove blagostanju. Statistika je pokazala naslednje izsledke: zaposlena dekleta si navadno ničesar ne prihranijo in zaposlene žene navadno toliko potrošijo, da more moč reči: „Saj ne morem vzdrževati svoje žene!“

Na vprašanje, ali naj dekle dela ali ne, je na svoj način odgovorila neka francoska pisateljica takole: „Ste za ali proti letalstvu? Ali ste proti temu, da uporabimo od Rima do Pariza manj kot 4 ure in da nam prispe pismo iz Amerike v enem dnevu. Ali smo tudi takrat proti letalstvu, kadar beremo, da se je neko letalo razletelo, ko je padlo v morje. Ženska zaposlitev je tako kot letalstvo, odraz današnje dobe. Vsakdo je svoboden in lahko tudi nikoli ne vstopi na letalo; prav tako ni nobena ženska primorana izvršiti katerikoli poklica.“

Za dobro voljo

Nadobudni pisatelj je prinesel Bernardu Shawu svoje delo in ga prosil za oceno. Shaw se je prošnji vdal, se pogreznil v naslonjač in sladko zaspal, medtem ko je mladi pisatelj čital svoje delo. Ko pa se je mlademu pisatelju zdelo že preveč, je zbudil Shawa in mu rekel:

„Gospod, obljubili ste, da boste izrekli svojo sodbo o mojem delu.“

„Dragi moj fant,“ je odgovoril Shaw, „tudi spanje je že sodba.“

Ko so vsi zasedli svoja mesta, ni tega mesta zavzel nihče. Gospod mečnik pa je rekel: „Vidim, častiti oče, da je po stari navadi pripravljeno mesto tudi za zagorsko gospodo.“

„Ne za zagorsko gospodo,“ je odgovoril o. Avguštin, „marveč v spomin na onega mladeniča, ki smo ga vsi ljubili kot lastnega sina, a čigar duša gleda sedaj z radostjo na nas, da smo ohranili nanj hvaležen spomin.“

„Za Boga,“ je rekel sieradski mečnik, „njemu je sedaj bolje nego nam. Dolžni smo mu hvaležnost.“

O. Kordecki je imel solze v očeh, a gospod Čarnecki se je oglašil: „Kronike pišejo še o manjših junakih. Če mi Bog da doživeti ter me kdorkoli pozneje vpraša, kdo je bil med nami vojak, ki bi se dal primerjati starodavnim junakom, mu povem: Babinič.“

„Ni se imenoval Babinič,“ je odgovoril o. Kordecki.

„Kako to, ali se ni imenoval Babinič?“

Že davno sem vedel za njegovo pravo ime, a pod spovedno tajnostjo . . . In šele, ko je šel nad oni top, mi je rekel: Če padem, naj vsi zvedo, kdo sem, da bi ostala na mojem imenu poštna slava in izbrisala nekdanje grehe. — Šel je, padel, zato vam sedaj lahko povem: bil je Kmitič!“

„Za Boga! Sedaj razumem, da se je lotil tega podjetja! Sedaj razumem, odkod se je v njem vzela ta ponos, ta pogum s katerim je prekašal vse! Kmitič! Kmitič! Oni

Otroški
kotiček

Žerjav in čaplja

(Basen)

V močvirju sta živel žerjav in čaplja. Zgradila sta si vsak svojo hišico, žerjav na tem, čaplja na onem koncu močvirja.

Žerjavu se zazdi življenje na samem pušto in sklence, da se bo oženil: „Kar tja pojdem in zasnuhim čapljo.“

Odpravi se na pot. Tap, tap — gazi sedem vrst daleč po močvirju, pride do čaplji-ne hiše in pravi:

„Si doma, čaplja?“

„Doma!“

„Me hočeš za moža?“

„Ne, žerjav, za moža te pa ne maram. Noge imaš dolge, obleko kratko, letaš slabo in prehraniti me nimaš s čim. Kar pojdi svojo pot, dolgin!“

Žerjav gre poparjen domov.

Čaplja začne premišljevati in si pravi: „Bolje bi storila, če bi se omožila z žerjavom, kakor da sama tu živim.“

Gre k žerjavu in mu pravi:

„Žerjav, oženi se z menoj!“

„Ne, čaplja, meni nisi nič potrebna. Ne bom se oženil, ne vzamem te, kar pojdi svojo pot!“

Čaplja je zaplakala od sramu in se vrnila domov.

Žerjav začne premišljevati in si pravi: „Po nepotrebnem nisem sprejel čaplji-ne ponudbe. Dolgčas je na samem. K njej pojdem in jo vzamem za ženo.“

Pride tja in pravi:

„Čaplja! Sklenil sem oženiti se s teboj. Vzemi me za moža.“

„Ne, žerjav, ne maram te.“

Žerjav gre domov.

Čaplja spet premišljuje: „Zakaj sem ga odbila? Dolgčas je živeti na samem. Zakaj ne bi vzela žerjava?“ Gre k njemu, a žerjav je ne mara.

Tako hodita do današnjih dni drug k drugemu po močvirju snubit in se nikdar ne vzameta.

UGANKA

Kdo zna vse jezike, ki svet jih pozna?
Kdo poje in vriška, smeji se za dva?
Med skalami biva, med smrekami spi —
ko kličeš, pa vselej ti odgovori.

(LampO)

Henrik Sienkiewicz:

OBLEGANJE

Jasne gore
V službi Najsvetejše

Zgodovinska slika iz švedsko-poljske vojne

Na nesrečo so ga spoznali in ujeli. Müller ga je ukazal dati na natezalnico; toda starec je imel v mukah nebeško prikazen in se je sladko smehljajal kakor otrok; mesto bolečine pa se je na njegovem obrazu izražala neizrekljiva radost. General je bil sam navzoč pri mučenju, vendar mučenec ni izpovedal ničesar. Dobil pa je obupno prepričanje, da teh ljudi nič ne omaje, nič ne zlomi, in se je ozlovoljil do skrajnosti.

Vtem je prišla stara beračica Kostuha s pismom od o. Kordeckega, ki je pokorno prosil, da bi prenehali z naskokom za čas službe božje na dan božiča. Straže in oficirji so sprejeli beračico s smehom in roganjem, toda ta jim je odgovorila v lice: „Drugi ni hotel iti, ker ravnate s poslanci kot z razbojniki, jaz pa sem se odločila za košček kruha . . . Ni mi dolgo več živeti na tem svetu, torej se vas ne bojim, a če ne verjamete, saj me imate v rokah.“

Toda storili ji niso nič zalega. Še več, Müller, ki je še enkrat hotel poskusiti zlepa, je pristal na priorjevo željo. Sprejel je celo odkup za nedotrpničenega Jakoba Bruhanskega. Odposlal je hkrati oni del srebra,

strašni Kmitič, katerega slavi Litva!“

„Se drugače ga bo sedaj naprej, a ne Litva, temveč vsa ljudovlada!“

„On nas je prvi svaril pred Vreščovičem!“

„Po njegovem nasvetu smo dovolj zgodaj zaprli vrata in pričeli s pripravami!“

„On je ustrelil prvega Šveda s puščico!“

„In koliko jih je ugonobil s topovi! A kdo je ubil de Fossisa?“

„Pa oni top! Da nas ni strah pred jutrišnjim naskokom, kdo je to povzročil?“

„Naj vsak s častjo imenuje njegovo ime in ga slavi, kjerkoli more,“ je rekel o. Kordecki, „sedaj pa: večni mir in pokoj mu daj, o Gospod!“

„In večna luč naj mu sveti!“ so odgovorili vsi v zboru.

„Vendar se mi zdi čudno,“ je rekel gospod mečnik sieradski, „da se niso Švedje pohvalili z njegovo smrtjo.“

O. Kordecki je vzdihnil: „Najbrž ga je smodnik na mestu raztrgal!“

„Dal bi si roko odsekati, če bi še živel!“ je zakričal gospod Čarnecki. — „Toda, da bi se bil pustil takle Kmitič razstreliti od smodnika! . . .“

„Dal je svoje življenje za naše!“ je odgovoril o. Kordecki.

„To je gotovo,“ je odgovoril mečnik, „če bi ležal oni top še na okopu, bi ne mislil veselo na jutrišnji dan.“

„Jutri nam bo dal Bog novo zmago!“ je rekel o. Kordecki, „kajti Noetova barka ne more utoniti v potopu.“

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O ~ B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

LETA 1914 NA FRONTI V GALICIJI

Korporal Lampret tagšarž, Grdina inšpekcijon

(Iz knjige Jožeta Grdine: „Po Severu in Jugu“)

Ti feld-žandarji so bili povečini prav sitni, često surovi priganjači. Tip takega človeka je bil naš Vadnal. Ime je bilo slovensko, govoril je pa samo nemško. Tipični nemčur. Take vrste ljudje so pa često najslabši. Sicer so bile tudi med temi feld-žandarji častne izjeme in so bili nekateri kar dobri možaki; tak je bil na primer pri tretji stotnji. Naš je bil drugačen. On in pa narednik Koračin; to sta ti bila birača prvega reda. Eden slabši kot drugi. Vadnal je šikaniral, Koračin pa pretepal fante kot kak surov kmet vole pri plugu. Če je kdo od predolge hoje in lačen hodil bolj počasi, ga je Koračin nabijal, da je revež kar zastokal. Pravi reveži so bili študentje, takozvani prostovoljci. V bojazni, da vojna prehitro mine in da bo zamudil priliko za avanziranje in medaljo, je šel neki študent k vojakom kar prej. Nič utrjen je prišel na bojne poljane, se trudil in žuril, da je bil ves potan. Tako je stopal bolj počasi, ko ga užge Koračin s svojo debelo palico, da je kar zastokal. Take in enake surovosti je bilo v Galiciji na pretek.

Da generali in častniki niso bili zmožni svojega poklica, se je pokazalo že brz iz začetka, ko je vojaštvo zaradi nezmožnosti svojih poveljnikov bilo često le na umiku pred Rusi, ki so mirno pa vztrajno napadali. Ruskim vojakom so bili generali očeti, častniki pa tovariši, dočim je vladala pri Avstrijskih domišljava nadutost, nevednost in surovost. Podčastniki, zlasti pa feldžandarji so šikanirali in pretepli vojake in delali z njimi kot egiptovski priganjači sužnjem pri graditvi piramid. Ti, vojak, se pa pretepaj za tako državo!

Preprosti gališki kmetje, Poljaki in Ukrajinci so bili uslužni do vojaštva. Na jablano je splezal, da jo potrese in z jabolki postreže vojaštvo. In kaj se je zgodilo: rekli so, da je šel na jablano, da bi dal signal Rusom za napad. Takoj je treba takega obesiti kot vohuna. Nič ni pomagalo, ko je revež prestrašen pravil, da kaj takega še v mislih ni imel, ampak da je hotel vojakom le postreči z jabolki. Vsa družina je prosila, naj jim očeta nikar ne obesijo, ker ni vohun. Toda povelje se je glasilo: Spijona obesiti!

Pri neki hiši je mladenka dala kozakom kruha. Ko so kmalu za njimi prišli Avstrijci, so tudi oni zahtevali, da jim da jesti. Ker se je reva izgovarjala, da nima, so jo vzeli s seboj in jo na povelje častnika na mestu ustrelili, da je reva padla v valove reke. S

takim ravnanjem se je avstrijska vojaška oblast zamerila prebivalstvu, da so ti potem čutili Avstrijca kot živega vraga; vojaštvo pa se zaradi tega ni borilo s tistim navdušenjem, ki je nujno potrebno za zmago.

Na mojem potovanju sedaj od Tarnova do Gorlic sem trikrat menjal vlak in gledal bojne poljane, po katerih smo izmučeni nekoč korakali ure in ure, lačni in zaspani. Lakota je huda stvar, še hujše pa je, če ni počitka. Podnevi je še šlo po tistih blatnih, razoranih potih, sem se lahko vsaj luže ognili; ponoči pa sem dremajoč čofnil v lužo tistega Dukla prelaza, ko smo mešali blato tja proti Gorlicam. Tolažili smo se, da dosežemo neko vas, kjer se bomo malo počili. Končno smo se res privlekli v vas. Toda čakala me je smola. Povelje se je glasilo: „Korporal Lampret tagšarž, Grdina inšpekcijon, moštvo naj leže k počitku!“ O, strela z jasnega! Kaj takega pa še ne! Drugi bodo lepo spali, jaz pa v službi. Tovariši so kar pocepali po svislih in stajah in takoj zaspati. In jaz? Ukaz je ukaz in s tem se ni šaliti. Toda malo se bom le naslonil kam in vsaj za nekaj minut dobil spanca. Toda kako? Po kratkem razmišljanju zlezem po lestvi na podstrešje nizke gališke hiše ter ležem v deteljo. Hotel sem se počiti le za kratek čas. Ko se zbudim, s strahom opazim, da je že dan. V tem pa zaslišim Koračina, ki vprije: „Tagšarž! Inšpekcijon! Kje jih pa hudič drži!“

Prvi hip nisem vedel, kaj naj storim? Da bi šel dol ter se pokorno javil, ni kazalo. Bog ne daj, kajti le predobro sem vedel, kaj se pravi v vojni na službi zaspati. Po najkrajši poti bi me poslali v krtovo deželo, v najboljšem slučaju pa privezali k drevesu. Marsikdo je ob taki kazni kar omedlel. Sklenil sem, da od tu pred Koračina ne grem. Hitro se domislim: na drugi strani bom skočil dol; napravim si skozi streho odprtino in pregledam teren, ki se mi je zdel kar ugoden. Naglo razkopljem streho ter skočim skozi predrtjo streho na tla. Hitro pogledam, če me kdo vidi, potem jo pa uberem mimo voz in topov na drugo stran, si mimogrede drgnem zaspani obraz, da izgine vsa krmežljivost; nato v velikem loku nazaj in se, kakor da sem prav pridno delal, javim Koračinu, ki je zagrmel nad menoj: „Kje si bil?! Si spal, ha?“

„Ne, gospod narednik, spal pa ne,“ se še kar korajžno odrežem. „Kaj pa si delal in kje si bil?“ grmi Koračin. „Zaposlen sem

2 bil, zelo zaposlen,“ se izgovarjam. „Lažeš!“ zagrmí Koračin. „Kje je tagšarž?“ — „Trenutno ne vem ravno kje je, ker je tudi on zaposlen,“ se izgovarjam ter zagovarjam Lampreta. „Ali je tagšarž spal?“ vpraša Koračin. „Ne, ni spal, ves čas je bil zaposlen kakor jaz.“ V tem se pa pojavi Lampret, ki je slišal, kako ga zagovarjam. Ko se javi, ga vpraša Koračin: „Ali je inšpekcijon spal?“ „Ne,“ se odreže Lampret, „ni spal; ves čas je bil zaposlen kakor jaz.“ Tedaj Koračin jezno sikne: „Preklete duše, lagati pa znata.“ Koračin je slutil, da sva oba spala, ampak dokazov za to ni mel. Tako je moral hočeš nočeš verjeti, četudi nerad. Zakaj je bil Koračin tako hud? Zato, ker pač nobeden od naju ni poklical kuhanjev, ki so radi tega kasno vstali in ni bilo pravočasno obeda. Ko je bil obed gotov, je bil pa alarm.

„Nastop!“ je vpil Koračin. Namesto, da bi pojedli tisti obed, so kuharji pred nami zlili juho po tleh, dočim je bilo na deskah razrezano meso, katerega smo le gledali. Ko se je Koračin malce odstranil, smo nekateri skočili k razstavljenemu mesu, zagrabili vsak en kos mesa in zopet naglo stopili v vrsto, meso pa spravili v krušno torbo. Več kot eno uro smo potem tam stali ter čakali povelja, da odrinemo naprej. Ta čas bi lahko trikrat pospravili tisti obed; tako smo pa lačni krevsali naprej, med potoma pa skrivaj jedli meso, ki smo ga mimogrede ugrabili. Baš ko sem bil že pri kraju z obiranjem rebra, me zagleda Koračin, mi potegne iz rok tisto kost ter zavpije: „Ti prekleti Grdina! Prej je spal, zdaj pa meso žre!“ Useka me po glavi s tisto kostjo, ter jo v loku vrže v neko drevje. Tako sem takrat kar dobro odnesel zdravo kožo pred Koračinovo jezo, kar ni bil noben „špas“. Taki so bili naši poveljniki v Galiciji...

Vse drugače se je obnašal slavní vojskovodja Napoleon. Po zgodovinski bitki pri Borodinu v Rusiji, je šel Napoleon ponoči nadzirat straže. Pride do vojaka, ki je na straži spal. In kaj Napoleon stori? Vzame iz rok spečemu vojaku puško in stoji na straži. Ko se vojak zbudi in vidi poleg sebe generala, v temi ne vidi, da je Napoleon, ves prestrašen zakriči: „Joj meni! Izgubljen sem!“ „Zakaj, da si izgubljen?“ ga vpraša Napoleon. Vojak bolestno zastoka: „Ker sem na straži zaspal.“ Napoleon, ki je bil res velik, pravi: „Ni nič čudnega, če si zaspal po taki bitki, kot smo jo imeli včeraj. Do zdaj sem stražil jaz, da si se naspal; zdaj pa daj ti,“ reče in vrne vojaku puško.

To je močatost in pravo razumevanje človeka. Napoleon je razumel vojakovo stanje in ni nič rohnél, ko je utrujen zaspal; sam je namesto vojaka stražil in vojaku se ni zgodilo nič žalega. Kaj čuda, da je pri

takem razumevanju imel Napoleon za seboj vojaštvo in je igraje izvojeval zmago za zmago. Napoleon je imel rad vojake, vojaki pa njega in s takim ravnanjem in razumevanjem je zavojeval državo za državo ter postal eden največjih vojskovodij v svetovni zgodovini.

Vse drugače pa je bilo v Galiciji. Je že prav, da je disciplina. Ta mora biti; mora pa biti tudi razsodnost, ne pa noro šikaniranje. Neki večer smo taborili v nekem gozdu; bilo je nekaj dni pred našo zadnjo bitko, pride vojak drugega bosanskega polka ter se nam pridruži. Vojak, ki je bil bolan, kar se mu je videlo že na obrazu, se usede poleg nas. Pove, da bi rad prišel k svojemu polku, toda ne more, ker je bolan. Tako je hotel začasno ostati kar pri nas, kar je konec koncev vseeno, saj vsi služimo cesarja Franca Jožefa. Kar ti pride mimo četovodja R. iz Ljubljane, ki sem ga dobro poznal, njegovo pravo ime pa zamolčim. Stopi pred tega Bosanca ter ga v srbohrvaščini vpraša, kaj neki tukaj dela? Bosanec mu tedaj potoži: „Gospod četovodja, bolan sem in ne morem iti dalje k svojemu polku.“ Četovodja se pa razkorači kot petelin na dvorišču, seže za pas po revolver ter zarohni nad Bosancem: „Da se mi takoj pobereš k svojemu polku!“ Bosanec, ki je videl v rokah četovodja revolver, se bolestno prime za trebuh, vstane in gre naprej.

(Dalje prihodnjič)

Zemlja očina

Gruda mojega očeta,
ti si zemlja sveta!
Vsak dan bom pokleknil
in te bom poljubil.
Da ne bi izgubil
tvojega zaklada —
ga ne bi zasnuhil
strup v oblakih grada —
dajem ti znoj čela
in zvestobo dela.
Vso ljubav ti dajem!
Odpovem se krajem,
ki zlato ponujajo
in skomine vzbujajo...
Saj si, zemlja, ti edina
vredna večnega spomina!
Zasadim ti v nedrije
križ — in nanj svoje srce
z žebli težkimi pribijem;
s krvjo svojo pa izmijem
bratov, sester grehe,
ki jih tuje strehe
so zvale iz domov —
ni več svet jim očin krov.

M. H.

Tako so se pogovarjali na sveti večer, potem pa so se razšli: menihi v cerkev, vojaki na tiho stražo pri vratih in na obzidje. Toda prevelika čuječnost je bila odveč: tudi v švedskem taboru je vladala globoka tišina. Tudi oni so šli počivat in so se vdajali razmišljanju, zakaj tudi zanje se je približal najčarobnejši praznik.

Opolnoči so švedski vojaki slišali z višine sladke glasove orgel, potem so se jim pridružili človeški glasovi, nato zvoki zvonov in zvončkov. Veselje, radost in velik mir je bil v teh zvokih in tem večja zdvojenost, tem večji občutek nemoči sta stisnila švedska srca.

Poljski vojaki izpod praporov Zbrožka in Kalinskega so odšli pod samo obzidje, ne da bi bili vprašani za dovoljenje. Noter jih niso pustili, ker so se bali kake zasede, ki bi jo lahko noč pospešila, toda dovolili so jim, da so stali pri obzidju. Oni pa so se zbrali v veliki gruč. Nekateri so poklekali v sneg, drugi so žalostno kimali z glavami, vzdihujoč nad lastno nesrečo, ali pa so se trkali po prsih, obetajoč, da se poboljšajo. Vsi pa so poslušali z razkošjem in s solzami v očeh godbo in pesmi, ki so jih prepevali po starodavnih napevih.

Drugi dan popoldne je grom topov nanovo oglušil vse druge glasove. V okopih, kolikor jih je bilo, se je dvignil dim, zemlja se je stresla do temelja. Leteli so na cerkveno streho težki izstrelki, bombe, granate in cekaste bakle razlivač dež raztopljenega svinca. Nikoli ni bil grom tako ne-

vzdržen, nikoli do takrat se ni zvalil tak val ognja in železa na samostan, toda med švedskimi topovi ni bilo onega orjaškega topa, ki bi edini mogel zrušiti zid in napraviti potrebne predore za naskok.

Sicer pa so se bili obleganci že tako privadili ognju, da je vsak vedel, kaj mu je storiti, da se je obramba vršila brez povelja po navadnem tiru. Na ogenj so odgovarjali z ognjem, na izstrelke z istrelkom.

Zvečer je Müller odjahal, da bi si ogledal pri zadnjih žarkih zahajajočega sonca uspehe, in njegov pogled je obvisel na stolpu, ki se je mirno odražal na sinjem ozadju.

„Ta samostan bo stal na vekov veke!“ je zakričal.

„Amen!“ je odgovoril mirno Zbrožek.

Zvečer se je zbral v generalovem stanu vojni posvet, še mračnejši kakor navadno. Predsedoval je sam Müller.

„Današnji naskok,“ je rekel, „ni prinesel nobenega uspeha. Smodnik nam gre h koncu; ljudi smo izgubili mnogo, ostanek je ozlovoljen, ker vidi samo poraze in nobene zmage. Hrane tudi nimamo več, pomoči ne moremo pričakovati nobene.“

„A samostan stoji nedotaknjen kakor prvi dan obleganja!“ je dodal Sadovski.

„Kaj nam preostane?“

„Sramota...“

„Dobil sem povelje,“ je rekel general, „da čimprej končam ali pa odstopim in odidem v Prusijo.“

„Kaj nam še preostane?...“ je ponovil knez Heski.

Oči vseh so se obrnile v Vreščoviča, ta pa je rekel: „Rešiti čast!“

Kratek, pretrgan smeh, podobnejši škripanju z zobmi, se je izvil iz ust Müllerju. „Gospod Vreščovič nas hoče naučiti, kako se vzbujajo mrličji,“ je dejal.

Vreščovič se je naredil, da ne sliši.

„Čast so rešili samo padli!“ je rekel Sadovski.

Nastal je trenutek molčanja. Zdelo se je, kakor da imajo vojskovodja in njegovi podložni neko divjo radost v spominu lastne onemoglosti in sramote.

Vtem se je oglašil Vreščovič in govoril počasi in s poudarkom: „Marsikaj se je zgodilo,“ je rekel, „v vseh vojnah, da se je oblegana trdnjava odkupila oblegovalcem in takrat so ti odhajali kot zmagovalci, zakaj kdor se odkupi, ta prizna, da je premagan.“

Oficirji, ki so izpočetka poslušali z zaničevanjem in omalovaževanjem govornikove besede, so začeli sedaj poslušati pozorneje.

„Naj nam ta samostan da kakršnokoli odkupnino,“ je nadaljeval Vreščovič, „in nihče ne poreče, da ga nismo mogli dobiti, temveč da ga nismo hoteli.“

„Ali pa bodo zadovoljni?“ je vprašal knez Heski.

„Svojo glavo stavim za to,“ je odgovoril Vajkard, „in še več, svojo vojaško čast!“

„Mogoče!“ je rekel tedaj Sadovski. „Imamo že dovolj tega obleganja mi, a imajo ga tudi oni. Kaj misli vaše visokorodje o tem?“

Müller se je obrnil k Vreščoviču. „Preživeli sem marsikatero težko uro, težjo nego sploh kdaj v življenju radi vaših nasvetov, gospod grof, vendar se vam za tega zahvaljujem in si ga ohranim v hvaležnem spominu.“

Vsem so začele prsi laže dihati. Resnično jim ni bilo že nič več mar, samo da odidejo s častjo.

Drugi dan na praznik sv. Štefana so se zbrali vsi oficirji, da bi čuli odgovor o Kordeckega na Müllerjev list, ki je vseboval predlog o odkupnini.

Dolgo so morali čakati. Müller se je kazal veselega, toda le prisiljenost je gledala z njegovega obraza. Noben oficir ni mogel mirno sedeti na svojem mestu. Vsem so tolkla srca nemirno.

Heski in Sadovski sta stala pri oknu in se tiho pogovarjala.

„Kaj misliš, gospod, ali se vdajo ali ne?“ je vprašal prvi.

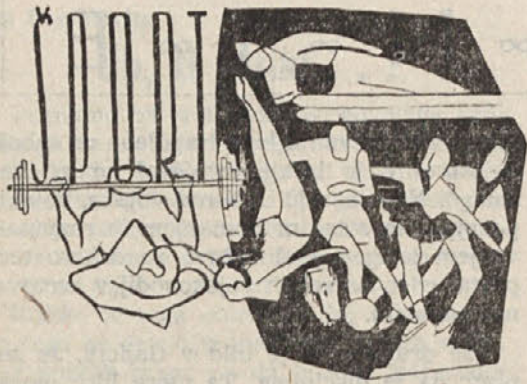
„Vse kaže, da se zadovolje. Kdo bi se ne hotel iznebiti tako strašne nevarnosti za nekaj tisoč dolarjev, zlasti ko menihi ne stremijo po posvetni časti in ne poznajo vojaške častihlepnosti, ali je vsaj ne bi smeli imeti. Bojim se le, da je general zahteval preveč.“

„Koliko je zahteval?“

„Štirideset tisoč dolarjev od menihov in dvajset tisoč od žlahte!“

„No! Toda v najslabšem primeru se bodo hoteli pogajati.“

(Dalje prihodnjič)



NOGOMET

Vojvodina (Jugoslavija): Vienna (Avstrija) 5:2

Nogometaši Vojvodine so porazili Vienna v povratnem srečanju za Rappan-cup s 5:2 (polčas 4:2). Prva tekma na Dunaju se je končala neodločeno 1:1.

Dunajčani so začeli dobro, saj so že v 5. minuti dosegli prvi gol. Hiesel je streljal močan prosti strel z daljave 20 m neubranljivo v mrežo vratarja Vojvodine. Potem pa so Dunajčani nenadoma popustili. Novosađani so v teku 11 minut dali kar 4 gole. V drugem polčasu so dali nogometaši Vojvodine še en gol, tako da je bilo končno stanje 5:2.

Drugi rezultati za Rappan-cup

Jugoslovanski prvoligaš Sarajevo je zmagal doma nad francoskim klubom Angers kar s 7:0.

Poljsko moštvo Gwardia-Varšava pa je podlegla švedskemu klubu IFK-Norköpping s 5:1.

Sportklub (Dunaj) je igralo s češkim nogometnim moštvom iz Košic neodločeno 1:1.

Newyorški nogometni turnir

Dobro so igrali nogometaši Schwechata (Dunaj) v Los Angelesu. Igrali so z jugoslovanskim prvakom Crveno zvezdo 2:3. Jugoslovani so vodili v 76. minuti že s 3:0. Tedaj so začeli Dunajčani ostro napadati in dosegli kar dva gola. Za izenačenje ni bilo več časa, ker je poteklo 90 minut. Pri tej tekmi je prišlo do fizičnega pretepa med Dunajčanom Reiterjem in Jugoslovanom Skribičem. Na igrišče so pritekli funkcionarji in rezervno moštvo obeh klubov. Okoli deset policajev je kmalu napravilo red. Ameriški sodnik John Walker je oba bokarja le opomnil, in tekma se je po petih minutah nadaljevala, kot da se ni nič zgodilo.

Schwechat je premagal grško moštvo iz Athen z 2:1 in s tem dosegel svojo prvo zmago v New Yorku.

V nadaljevanju newyorškega turnirja je Crvena zvezda (Jugoslavija) igrala s portugalskim moštvom Guimaras remis 0:0. Schwechat pa je z istim moštvom igral 1:1.

KOLESTARSTVO

Anquetil že petič zmagovalac Tour de France

Francoz Jacques Anquetil je prvič izvojeval dvojno zmago zaporedoma, t. j. Giro di Italija in sedaj Tour de France. Tokrat njegova zmaga ni bila tako lahka kot so pričakovali, ker je imel slavni kolesar največjega nasprotnika v sodeželanu Poulidorju. Slednji je večkrat ogrožal Anquetilovo zmago. Poulidor je zaostal na 4504 km dolgi progi za zmagovalcem samo 55 sekund. In če ne bi imel Poulidor na progi nekaj smole, bi ga gotovo premagal.

Odločitev je padla v posamični vožnji (Versailles—Paris, 27,5 km). Prvi je bil Anquetil v času 37.10 min. pred Altigom (37.28 min.) in Poulidorjem (37.31 min.).

Nasveti za vrt

Pri uničevanju plevela s herbicidi v poletnem času po dvoriščih in vrtnih poteh moramo biti zelo previdni, zlasti, če med potmi in gredami ali trato ni obrobne zidca. Dež namreč postopno opere nekaj herbicida tudi do pol metra daleč v stran od tam, kjer smo zemljo poskropili. Zaradi tega se posušijo ali vsaj poškodujejo obrobne rastline!

FILMSKA OCENA

Borovlje. — Sobota, 18. julija: Das alte Försterhaus (III). — Domovinski film. — Nedelja, 19. julija: Endstation 13 — Sahara (V). — Nravno nesprejemljiv film, ki ga odsvetujemo. — Torek, 21. julija: Die Italienerin und die Liebe (IVa). — Film o življenjskih vprašanjih italijanskih žena. — Za odrasle s premislekom. — Četrtek, 23. julija: Diebe sind auch Menschen (IV+). — Film je vreden, da ga vidijo odrasli. — Sobota, 25. julija: Der Unsichtbare (IV). — Film o iznajdbi, ki naredi človeka nevidnega. — Za odrasle.

Dobri ves. — Sobota, 18. julija in nedelja, 19. julija: Drei Liebesbriefe aus Tirol (II). — Preprosta muzikalna zabava. — Za odrasle in zrelejšo mladino. — Sreda, 22. julija: Gehetzt und gejagt (III). — Beg iz vzhodne cone v Zapadni Berlin. — Za odrasle in zrelejšo mladino.

Miklavčevo: Nedelja, 19. julija: Der Zigeunerbaron (III). — Johann Straußova opereta. Za odrasle in zrelejšo mladino.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 18. julija: Kadmos, Tyrann von Theben (III). — Smešen italijanski film. — Za odrasle in zrelejšo mladino. — Nedelja, 19. julija: Madame Sans Gene (IV). — Pariška perica napreduje do kneginje. — Za odrasle. — Torek, 21. julija: Zorros Sohn — schneller als der Tod. — Pustolovski film za odrasle. — Četrtek, 23. julija: Zorro — Stadt ohne Gesetz. — Pustolovski film za odrasle.

Sinča ves. — Sobota, 19. julija: Caterina und die sieben Gaukler. — Za dobro zabavo jamči Caterina Valente. — Za odrasle. — Ponedeljek, 20. in torek, 21. julija: Der Mann aus dem Westen. — Barvni film za odrasle. — Sreda, 22. in četrtek, 23. julija: Der Mann im Hintergrund (IVa). — Zelo trd, v dejanju preobložen film za odrasle s premislekom. — Petek, 24. in sobota 25. julija: Das rosarote Himmelbett (V). — Film je brez takta in vrednosti, ki ga odsvetujemo.

Železna Kapla. — Sobota, 18. in nedelja, 19. julija: Frühstück im Doppelbett. — Film samo za odrasle s premislekom. — Torek, 21. in sreda, 22. julija: Vom Teufel verführt. — Film za odrasle s premislekom. — Četrtek, 23. julija: Der 7. Geschworene (IVa). — Umetniško pomemben film za odrasle s premislekom.

Ne zatirajmo plevela in trave s herbicidi po površinah, na katerih je zasejano drevje in grmovje! Že letos se je pripetilo, da so s herbicidom poskropili s peskom posuto dvorišče, kjer so ob robu rasli topoli. In uspeh? Posušila se je trava, pa tudi listje na topolih!

Letos je veliko listnih uši! Če jih zatiramo z raznimi sredstvi, ki so bodisi strupena, bodisi imajo vsaj neprijeten vonj, ne pozabimo na površine pod drevesi ali grmiči, ki jih škropimo ali nasipamo, da ne postanejo tudi te strupene. Zato moramo zemljo okoli njih pred škropljenjem pokriti s papirjem ali polivinilno plahto!

Če nam primanjkuje vode za zalivanje rastlin, moramo pogosteje rahljati zemljo na vrtnih gredah, da zmanjšamo moč izhlapevanja vlage!

Zdaj, med rastjo, je čas za odbiro rastlin za razmnoževanje! Ko hodite po vrtu ali njivi, vzemite s seboj nekaj palčic in jih potaknite k najlepše uspevajčim rastlinam. Takšno rastlino potem posebej spravimo za seme.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 20. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled radijskega sporeda. Iz domačih gajev. Domači ansamblji pojejo in igrajo. 18.00 Za našo vas. — TOREK, 21. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Prof. dr. Metod Turnšek: Žetev. Narodopisna oddaja. — SREDA, 22. 7.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 23. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Zavriskaj in zapoj... Glasbena oddaja. — PETEK, 24. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače novice. — Pesem družji vse narode... Pesmi raznih narodov. — SOBOTA, 25. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. — 18.25 Na dom obujaj mi spomin. — Medgorje. — NEDELJA, 26. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Vse za šport — od kolesa do televizije — na zalogi pri domačinu

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. DOBRLA VES - Eberndorf
Telefon 04237 246



MINIMUNDUS:

Svet v malem ob Vrbskem jezeru

Pred kratkim so obiskali dijaki in dijakinje slovenske gimnazije „Minimundus“ — Svet v malem ob Vrbskem jezeru. Z navdušenjem so si ogledovali in občudovali lepe in znamenite zgradbe iz vse Evrope v resničnih in pristnih posnetkih.

Čez nekaj tednov bo dobil Minimundus nov krasen vzorec salzburske stolnice. Višji tehnični zvezni učni zavod v Salzburgu in Zvezna strokovna šola za predelovanje lesa in kamna v Halleinu, sta delala skoro dve leti ta prelepi vzorec. Zgradba salzburske stolnice je 4 m dolga, 3 m široka in 3 metre visoka, tehta pa 3 tone.

Tudi druge zvezne dežele prispevajo in bodo še prispevale za Minimundus. Tako je prišel iz Gradca graški grad s stolpom z uro, utrdbo in Liessel (zvon).

Učenci in učitelji innsbruškega zveznega učnega zavoda so postavili v Minimundusu „Goldene Dachl“. Tako je tudi Tirolska zastopana v Svetu v malem.

Mladina iz cele Avstrije tekmuje prostovoljno za izpopolnitev Minimundusa z znamenitostmi njihove ožje domovine. Trenut-

no izdelujejo različni učni zavodi vzorce dunajskega velekolesa, dunajske Karlove cerkve, dunajskega dvora in dunajske mestne hale.

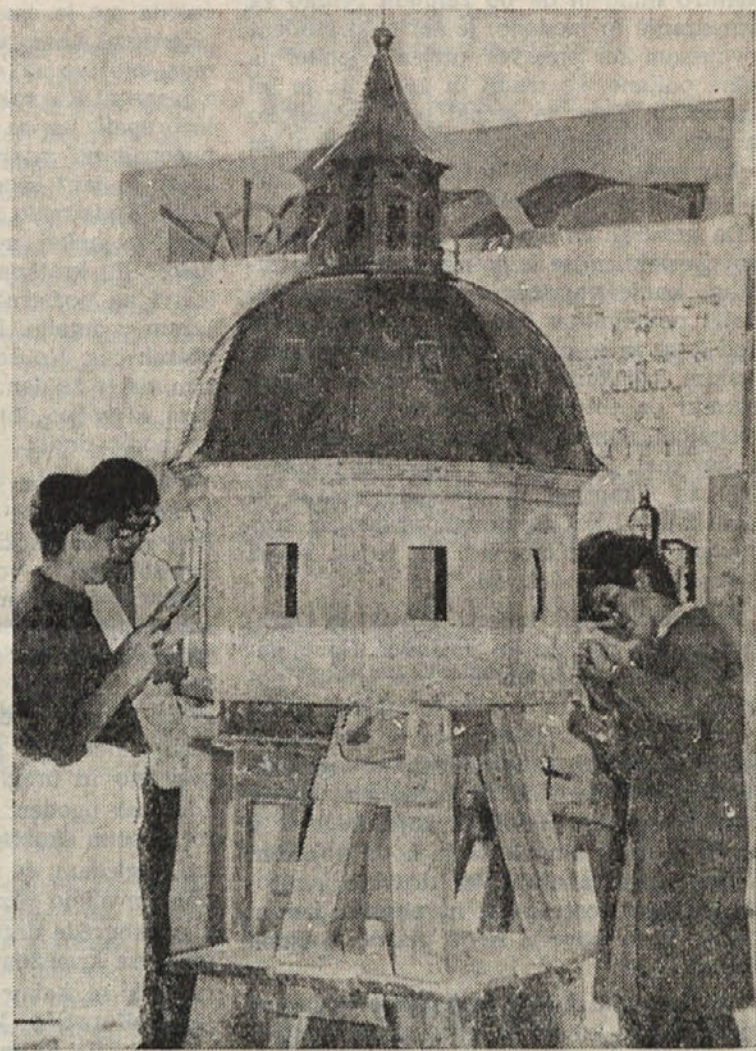
Sprehod po Minimundusu vodi preko avstrijskih mej v daljni svet. Tako greš mimo stolnice v Pisi s poševnim stolpom, mimo Eifflovega stolpa v Parizu, mimo gradov starih mestnih vrat, stanovanjskih zgradb, mlinov na veter, nebotičnikov — vse v merilu 1:25.

Tudi kar se tiče modernega prometa, ne zaostaja Minimundus za časom. Tako ima krožno železnico z okoli 360 m dolžine.

V pristanišču Minimundus plovejo ladje in na letališču Zürich-Kloten stojijo moderna letala.

Ker so dohodki Minimundusa namenjeni družbi „Reši otroka“ za zgradbo zavetišča za učence, ki se vozijo v šolo, so zgradili in uredili v Celovcu in Beljaku že moderno zavetišče za te učence.

Kakor vidimo ima obisk Minimundusa dvojni smoter: prinaša veselje in pouk ter služi blaginji mladine.



Učenci zvezne strokovne šole za predelovanje lesa, kamna in kovin v Halleinu, pridno na delu pri izgradnji salzburske stolnice.

MALA OGLASA

Stavbna parcela, 5000 m², v Sekiri (blizu jezera) na prodaj! Krasen razgled na Vrbsko jezero, na mirnem kraju! Cena 900.000.— šil. Naslov v upravi lista.

Blago za
poletne obleke,
posteljno perilo
Velika izbira
zelo
ugodne cene

L. Maurer

Klagenfurt Alter Platz 35

Najnovejšje kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinjske potrebnosti

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)



Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN

Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke